THE

BOMBAY UNIVERSITY MATRICULATION EXAMINATION PAPERS

IN

GUJARATI GRAMMAR

With their Solutions

(From 1859 upto date)

BY

PURNANAND MAHANAND BHATT

Late Naib Dewan of Idar

MAHI KANTHA

Author of the Hand-book of Gujarati Grammar

THE

BOMBAY UNIVERSITY

MATRICULATION EXAMINATION

PAPERS

IN

GUJARATI GRAMMAR

With their solutions

(From 1859 upto date)

BY

PURNANAND MAHANAND BHATT

Late Naib Dewan of Idar

MAHIKANTHA

Author of the Hand-book of Gujarati Grammar

ઉપોદ્ઘાત.

મેટ્રિક્યુલેશનની પરીક્ષામાં જતા વિદ્યાર્થિઓ કે જેઓ બીજી ભાષા તરિકે ગુજરાતિ લેછે તેમને શાળામાં માત્ર ગુજરાતિ વ્યાકરણ શીખવવામાં આવેછે અને યુનીવર્સિટીની પરીક્ષાના સવાલો અંગ્રેજીમાં રચાઈ જવાબ પણ તેમાંજ આપવા પડેછે. શિક્ષણ અને પરીક્ષાની પદ્ધતિ પરસ્પરથી વિરૂદ્ધછે. વ્યાકરણનો વિષયજ સ્વતે બહુધા કઠિણછે અને સ્વભાષામાં શીખેલા વિષયના જવાબ સ્વભાષામાં આપવાનું કામ કેટલીક વખત વિકટ થઇ પડેછે તો ગુજરાતિમાં વ્યાકરણ શિખી તેના જવાબ અંગ્રેજીમાં આપવા એ કામ અંગ્રેજીના કાચા અભ્યાસીઓને માટે કઠણ ખાતનુંછે. વિદ્વાન પરીક્ષકોની પ્રૌઢ થયેલી અંગ્રેજી શૈલીમાં વ્યાકરણના પ્રશ્ન રચાયછે; પ્રથમ તો અંગ્રેજીમાં પૂછાયલા પ્રશ્ન સમજવામાં અમુઝણ પડેછે, તેમાં વળી વિદ્યાર્થીઓનું જ્ઞાન તપાસવાને અર્થે પ્રશ્ન ગૂંચવારેલા, અપરિચિત શબ્દ વ્યુત્પત્તિવાળા, અટપટા, કઠિણ, અસંભવિત અને વિદ્યાર્થીઓની શક્તિ બહારના હોયછે. ઘણી વખત પ્રશ્ન સમજી જવાબ લખતાં વખત વીતી જાયછે; જવાબના સાચાપણાની પ્રતીતિ પડવાનું ઘણી વખત સાધન મળતું નથી એમ વિચારી મારા અનુભવના યુનીવર્સિટીની પરીક્ષાના અભ્યાસીઓની સુગમતા માટે મેં "હેન્ડ બુક ઓફ ગુજરાતિ ગ્રામર" ના એક નોટ અંગ્રેજીમાં રચી પ્રસિદ્ધ કરીછે; અને પરીક્ષાના સવાલોના જવાબ કેમ આપવા તેને માટે સને ૧૮૫૯થી આજ સુધી યુનીવર્સિટીની મેટ્રિક્યુલેશન પરીક્ષામાં પુછાયલા ગુજરાતિ વ્યાકરણના સવાલોના જવાબનું પુસ્તક મુદ્રિત કરી વિદ્યાર્થીઓના લાભ માટે રજુ કરૂંછું. આ સોલ્યુશન બુક મારા હેન્ડ બુક ઓફ ગુજરાતિ ગ્રામર સાથે કેટલોબધો નિકટ સંબંધ રાખેછે તે સોલ્યુશન જોતાં જણાશે. જે પ્રશ્નોના પાધરા જવાબ મારી હેન્ડ બુકમાંથી મળે નહિ તેનાં રેફરન્સ આપ્યાંછે. મને આશાછે કે આથી અભ્યાસીઓને વ્યાકરણ શીખવાનો કંટાળો નહિ લાગતાં તેમની ઉમેદ અને શ્રમ સફળ થશે અને તેમ થવાથી તેની સાથે આ પુસ્તકો પ્રસિદ્ધ કરવાનો મારો હેતુ સફળ થયો માની હું આનંદ પામીશ.

ગ્રંથકર્તા.

PREFACE.

This compilation is a sequel to my Hand-Book of Gujarati Grammar which I am pleased to see has been favourably received. A careful study of that little volume must of necessity precede any attempt at solution of the questions collected in this compilation. I venture to think that the Hand-Book will be found amply sufficient to enable students to solve most of the questions and my task will for the most part be confined to giving references to that book for such solutions. I can say from personal experience that considerable difficulty has often been experienced by students who having been taught Gujarati Grammar in the Vernacular are called upon to answer questions in that subject at the Matriculation Examination in English; and it not unfrequently happens that while possessing a fair knowledge of Gujarati Grammar a student cannot do justice to the questions through sheer inability to understand them especially when framed adroitly as is sometimes the case.

With a view to increase the importance of this compilation I have given translations of idiomatic phrases and short sentences and trust that students studying for the Matriculation and other University Examinations will find their labours lightened by the help of this little book.

PURNANAND MAHANAND
BHATT.

Bombay.

CONTENTS.

ERRATA.

P. 1 l. 8 for p.p.-p. P. 2 l. 24 for p. 57-vide p. 57 P. 3 l. 3 for Egui-Equi P. 6 l. 2, 3, 7 for નીમાર, ખુનરેજી-નિમાર, ખુનરેજી P. 10 l. 8 for પદા-પેદા P. 16 l. 23 for as-as, l. 28 for એકોને-એકાને l. 29 for એક-એકે P. 22 l. 27 for પુરૂષાત્તમ-પુરૂષોત્તમ for અશરણશર્ણ-અશરણશરણ P. 24 l. 23 for as, (-as, P. 26 l. 19 for સૂજ-સૂજ્ l. 30 for સષ્ટિ-સૃષ્ટિ P. 28 l. 3 for vide s-vide ss. for ss. 15-s. 15 for 10-ss. 10 l. 10 for સત્યાર્થે-સત્યાર્થ, l. 13 for ઇસ્કો-ઇસ્કા for લાસ-લાસ, P. 29 l. 8 for (vide-vide l. 20 for 133-133. l. 29 for કર્મેણિ-કર્મણિ P. 30 l. 14 for Hotch potch-Hotch-potch l. 22 કરશોતો?-કરશોતો! P. 31 l. 4 for મારીજનેતા-મારી જનેતા P. 32 l. 16 S 178-s. 178 l. 18 for XIV.-XIV). P. 34 l. 1 III (a)-III-(a) l. 5 for વાતે-વાત l. 16 for begin,-begin

l. 21 for belong:–belong; l. 26 for Change-change for anusvár-anusvàra P. 35 l. 2 for ઊ-ઉ l. 10 for શું.P. 55 s. 80-શું (vide p. 55 s. 80). l.21 for (acute;–(acute); P. 36 l. 3 for ચનવં તોએજરની-ચનવં તોએ જની P. 39 l. 27 for p.p.—pp. P. 40 l. 20 for અધિકાર-અધિકાર l. 23 for અધિકાર-A-અધિકાર P. 41 l. 18 for residing-residing). l. 30 for ના. The—ના P. 42 l. 3 for (ગાતા-(as, ગાતા l. 29 trueequivalents—true equivalents P. 44 l. 5 for ઢાંકયું કે-ઢાંકયું કે ? P. 45 l. 2 for mentin-mention l. 11 for મન:×યત્ન-મન:+યત્ન l. 28 for (કતા-ક્રિતો P. 46 l. 9 for opinion.—opinion, l. 14 for (I).- (I): P. 47 l. 6 for p.p.—pp. l. 7 for Sama's-Samas P. 47 l. 24 for દુ:દુર,-દુ:-દુર, for સમ્,-સં-સમ્, P. 48 l. 6 for સકમેક-સકર્મક l. 17 for કોંટે-કાંટે P. 49 l. 17 for ગગ-ગમ્મી P. 50 l. 18 and 19 from vide to 1864 put bracket l. 23 for to give-to serve P. 52 l. 23 for પદાર્થ).—પદાર્થ) l. 28 for ઇડ-ઈંડ P. 53 l. 18 for vide P 33-vide P. 33 l. 20 for (*a*-(*a*) P. 55 l. 10 for અંજન-અ જન, P. 56 l. 7 for 24 25.—24, 25. P. 57 l. 23 for ભુ-ન્વુ, ખડું P. 58 l. 22 for (સંયુક્તક્રિયાપદ) —(સ યુક્ત ક્રિયાપદ). l. 25 for nouns-nouns. l. 30 Upsargas-Upasargas. P. 59 l. 4 for દુર-દૂર P. 60 l. 1-3 5-9 for Upsargas-Upasargas l. 17 for કોળી હૃનમ-કોળી, હનમ, l. 25 for સુતો-સુવાનો-સુતો-સૂતો-સૂવાનો-સૂતો P. 61 l. 4 for ધાતુ,-(ધાતુ l. 23 for anuswár-anuswára l. 26 for s 14-s.14 P. 65 l. 4 Abstractness=-Abstractness l. 17 for p. 14-(*a*) (*b*) (*c*)-P. 14-A (*a*) (*b*) (*c*)–*P*. 14-A (*a*) (*b*) (*c*) l. 29 for પઝય-પર્ચ l. 30 for (p. 14-A (*b*).—(p. 14-A Anuswára Sandhi (*b*) P. 66 l. 15 for of Sentence-of a sentence *P*.67 l. 12 for કર્મણ-કર્મણિ l. 19 for ફેરવ;–ફેરવ, *P*. 69 l. 17 for toothache-toothache. l. 25 for માતેલ-માતેલો *P*. 70 l. 14 for p. 14 A-p. 14-A l. 15 for *b*),—(*b*);

ERRATA OF P. 8 OF THE HAND BOOK OF GUJARATI GRAMMAR.

CLASSIFICATION OF LETTERS.

	CONSONANTS. વ્યંજન.								VOWELS. સ્વર.			
	વર્ગીય સ્પર્શ (Mute)					અસ્પર્શક અવર્ગીય						
	hard અઘોષ		soft ઘોષ			soft ઘોષ		hard અઘોષ	Soft ઘોષ			
	Inaspirate અલ્પપ્રાણી	Aspirate મહાપ્રાણી	Inaspirate અલ્પપ્રાણી	Aspirate મહાપ્રાણી	Nasals અનુનાસિક	Inaspirate and અંતઃસ્થ		Aspirate sibilants.	Short હ્રસ્વ	Long દીર્ઘ	Diphthong સંધ્યક્ષર	
Gutterals. કંઠસ્થાની.	ક	ખ	ગ	ઘ	ઙ		હ		અ	આ	એ	
Palatals. તાળુસ્થાની.	ચ	છ	જ	ઝ	ઞ	ય		શ	ઇ	ઈ	ઐ	
Linguals. મૂર્દ્ધસ્થાની.	ટ	ઠ	ડ	ઢ	ણ	ર ળ		ષ	ઋ	ૠ	ઓ	કંઠોષ્ઠસ્થાની
Dentals. દંતસ્થાની.	ત	થ	દ	ધ	ન	લ વ		સ	ઌ	ૡ	ઔ	
Labials. ઓષ્ઠસ્થાની.	પ	ફ	બ	ભ	મ				ઉ	ઊ		

NOTICE.

READY FOR SALE.

A Manual of Gujarati Grammar for the use of candidates for the Matriculation, University school final Examinations and for Europeans Civil, Military and Political officers preparing themselves for the Higher standard departmental Vernacular Examination Price Rs. 2-0-0 postage extra.

IN THE PRESS will be ready on the 20th October 1889.

Solutions of Matriculation Examination questions in Gujarati Grammar from 1859 to 1888 inclusive Price Rs. 1-0-0 Postage extra. Students buying both the Maunal of Gujarati Grammar & the solutions will get the latter book at half price viz. 8 annas.

Students producing a certificate of poverty from their Head Masters will get both the books at half price.

PURNANAND MAHANAND BHATT.

Apply to author as well as to all known book sellers in Ahmedabad & Bombay.

The author
Albert Buildings
Fort,
Bombay.

OPINIONS ON THE HANDBOOK OF GUJARATI GRAMMAR BY PURNANAND MAHANAND BHATT.

Stone House,
Mahableshwar
29th May 1889.

DEAR Mr. PURNANAND,

I have glanced through a good portion of your Handbook of Gujarati Grammar and am glad to say that it eminently answers the purpose for which it is written. Officers in the Civil, Military and Political Services, and candidates for Matriculation at the Bombay University taking Gujarati for their second language, cannot in my opinion, do better than master the contents of your book, which bears evident marks of research and lucid exposition. Your rules of Syntax are given in plain and intelligible language. Part VII enumerating the changes which Sanskrit words undergo in taking Gujarati forms and part VIII comparing Gujarati words with their Sanskrit equivalents cannot fail to prove instructive to students in showing how intimate are the relations of Gujarati with Sanskrit.

Yours truly

JAVERILAL U. YAJNIK.

(Matriculation Examiner in Gujarati as well as Examiner of the Civil, Military and Political officers in Gujarati.)

No. 389 Kalkadevi Road.
Bombay 14th July 1889.

My Dear PURNANAND,

I owe you an apology for not communicating to you my opinion on your valuable Grammar of the Gujarathi Language earlier. The fact is that on account of ill-health and the pressing work in the Court I had not sufficien- time to go through it in such a way as to do Justice to it.

Now that I have gone through all its 21 Parts I am in a position to say that on the whole your valuable work has supplied a long felt want. The whole subject is very exhaustively treated and I have no doubt that if carefully studied it will give valuable assistance to the candidates for the University and other Examinations in which Gujarathi is one of the subjects of the Examination. It will also prove useful to those who are candidates for the Honours and High Proficiency in the said Language.

I may here note that you have briefly touched upon some subjects which are hardly to be found in any work of the kind, namely the words used by certain classes of traders among themselves unknown to outsiders; the names of Gujarati castes, the names of seasons &ca; the names of different relatives, the rudiments of analyses &ca.

Hoping to be excused for the delay

I beg to remain

Yours truly

NAGINDAS TULSIDAS.

(Matriculation Examiner in Gujarati.)

Mahableshwar 5th May 1889.

I thank Mr. PURNANAND MAHANAND BHATT very much for a copy of his Hand Book of Gujarati Grammar; I have no doubt the work is well adapted to its purpose. I should like to see it supplimented by a book of Exercises and Dialogues.

R. West.

(Member of His Excellency the Governor in Council.)

Ahmedabad 30th April 1889.

DEAR SIR,

Kindly accept my very best thanks for your welcome present received this morning. It is an exceeding pleasure to note the reviving interest in the important subject of Gujarati Grammar, and I look forward with happy anticipations to making the acquaintance of your recently pub-

lished work on that subject. I am sure my lamented father would have felt especial delight in welcoming you as a collaboratem in the field of literature with which he was especially familiar, and I can only express the hope that your book will prove of real service to all students, both European and Native, of the Gujarati language.

Believe me to be
Yours sincerely
GEO. P. TAYLOR.

Bhuj Cutch 22nd August 1889.

My Dear Mr. PURNANAND,

A copy of the Handbook of Gujarati Grammar prepared by you has been received by me and I am glad to find on going through it that the work is really useful to those for whom it is intended.

* * * * * *

Trusting you are well,
Yours truly
RANCHHODABHAI UDAYARAM
(Huzur Assistant)

Rajkot 26th July 1889.

DEAR SIR,

I am sorry I have been so long in replying to your inquiry. I have now read your Gujarati Grammar carefully and with much interest. I think it very good, and much wish that there had been a grammar like it when I first came to Gujarat. I am sure it will be very useful.

The only improvement I can suggest is that, in a future edition, the printing and spelling of some of the words may be corrected,

Believe me to be
Truly yours
CHESTER MACNAGHTEN.
(Principal Rajkumar College Rajkot.)

Baroda 24th July 1889.

DEAR SIR,

Please excuse me for not being able to give a reply earlier. * * * * *

You seem to have devoted much care and labour in bringing out your Grammar. It will be a great help to Europeans, wishing to learn Gujarati. Advanced students of our High Schools will also find it a useful companion in their private hours; as they will learn much of Gujarati Grammar through the medium of English and will thus be better able to answer questions on Gujarati Grammar through that language in the Matriculation and other Examinations.

Yours faithfully
HARGOVIND D. K.
(Director of Vernacular Instructions, Baroda State.)

The Residency
Sadra, 27th May 1889.

DEAR SIR,

I have to acknowledge your kind note of the 25th Inst and at the same time to return you my best thanks for the copy of your Hand-book of Gujarati Grammar which I received to-day which seems to be a very useful work.

* * * *

With good wishes believe me
Yours truly,
W. A. SALMON.

Bombay Girgam 3rd August 1889.

DEAR Mr. PURNANANDA

I am much obliged to you for your notes as well as for the kind present of your Hand-book of Gujarati Grammar.

I think it is a useful Manual for such Europeans who wish to learn the Gujarati Language. It contains rules well collected and clearly stated and a mass of information which cannot fail to be appreciated as they come from one who has had a long experience in teaching the same to intelligent foreigners in Gujarat and Kathiawad.

Your Hand Book promises to become a helpful companion to the students of the Language and reflects credit on you.

Wishing you success in your literary labour

I remain

Yours very truly

MANASSUKHARAMA SURYARAMA T.

The Bombay Gazette June 19, 1889.

Mr. PURNANAND MAHANAND BHATT late Naib Dewan of Idar Mahikantha, has just published a Hand book of Gujarati Grammar which seems to be very work for the use of European, civil, military and political officers preparing for the higher standard Vernacular Examination, and for the use of students studying for the Bombay University Examinations. * * * The book is divided into twenty one parts, which treat of orthography, accidence, syntax, punctuation and its rules, mode of Grammatical parsing in Gujarati, prefixes and affixes, changes which Sanskrit words undergo in Gujarati, Gujarati words with their Sanskrit equivalents, Sanskrit roots and their Gujarati derivatives. Gujarati prosody, figures of speech, idioms, analysis of Gujarati sentences, &c. * * * * Improvements and alterations suggested by the ruler of Idar, so as to render the book serviceable to students reading for the matriculation were also availed of.

Nadiad 20th September 1889

My dear PURMANAND,

I have gone through your work carefully. I like the general arrangement and am well pleased with your way of defining grammatical terms. Foreigners generally find diffi-

culties in the determination of the gender of a noun. You have been very successful in lessoning those difficulties which it is impossible for a grammarian to remove. Part VI deserves special commendation, but part V seems to have been very much shortened. I think Gujarati Grammarians should not meddle with prosody because it is impossible for them to do justice to the subject unless they have very critically studied some of the very elaborate Sanskrit works on that subject. At a time when the Vernaculars of our Presidency have attracted the special attention of our literary men the publication of your little work is quite opportune and I am sure will meet with success. You have supplied a long felt want and students preparing for the Entrance and School Final Exam nations will look upon it as the only work designed for them.

Yours sincerely
M. B. BHTT.
(Agricultural Teacher Nariad High School).

Bombay 26th September 1889.

Dear Mr. BHATT,

I have read with great pleasure your Hand book of Gujarati Grammar. The want of such a work, cheap and handy, has long been felt and it is a great satisfaction to find the same supplied by a Native of Gujarat who withal had special opportunities of knowing the difficulties and requirements of officers qualifying for examination in Gujarati. The general style and get up of the work leave nothing to be desired and the Manual will interest many others besides those for whom it is chiefly intended.

Part VII—XIV especially the last two are very interesting and your competent knowledge of Sanskrit adds greatly to the usefulness of the book.

Yours sincerely
RATIRAM DURGARAM.
(B. A. L. L. B.
& Late Superintendent of Gockaldas
Tezpal Boarding School,
Bombay.)

Elphinstone High School.
Bombay 10th October 1889.

MY DEAR SIR,

Your Hand-Book of Gujarati Grammar will much assist students both European and Native, learning Gujarati.

*   *   *   *

Yours truly
V. N. PATHAK
Acting Principal.

Bombay 13th October 1889.

MY DEAR MR. PURNANAND

I have managed to take a cursary glanced of your Hand-Book of Gujarati Grammar and from what little I have seen of it I believe that the book will indeed be a great help to those for whom it is principally intended. Europeans serving in Civil and military departments who require to learn Gujarati cannot do better than carefully study your Hand-Book which seems to have been prepared by you with much care. It will, I believe, be also useful to some extent to Matriculation candidates taking up Gujarati for their second language.

There are a few mistakes as well as misprints here and there, but these I hope you will not fail to attend to when the work goes into second edition.

Yours truly
ITCHARAM SURYARAM DESAI.
(B. A. Editor of "The Gujarati"

Albert Buildings.
12th October 1889.

MY DEAR PURNANAND

I am much obliged to you for sending me a copy of your Gujarati Grammar. I have hurriedly gone through the book and find that it is an admirable compromise between a Hand-Book and a comprehensive work. It gives everything that a student wants to know about the Gujarati language while at the sametime the matter is condensed in a small compass. The arrangement of the subject you have adopted is well adapted to the requirement of Euro-

peau students. You deserve being congratulated in the production of a work, which will surely give itself a place in the list of standard works on the subject.

* * * *

I am
Yours sincerely
R. D. SETHNA.
(B. A. Barrister-At-Law ; Fellow oy the Bombay University and Perf Professor of Government Law School Bombay.)

I have gone through Mr. PURNANAND'S 'Hand Book of Gujarati Grammar'. It is principally intended for the use of European officers preparing for Departmental Vernacular Examination and I think it will be a great help to that class of students.

14th October 1889.

CHIMANLAL HARILAL SETALWAD
B. A. L. L. B.
Pleader, High Court, Bombay.

Bombay 13th October 1889.

My Dear Mr. PURNANAND

I have glanced through some of the pages of your Grammar and think it will be very useful to European who wish to study Gujarati.

I am glad you have utilised your experience in teaching them.

* * * *

I wish your book will find the circulation it deserves.

Yours truly
" *A Gujarati Novelist*"

UNIVERSITY OF BOMBAY.

MATRICULATION EXAMINATION.

1859.

I.—When does the verb agree with the nominative in number and person only, and when in number, person and gender?

A—Vide p. p.119 Rule XXVII.

II.—How many prayogás are there, and how are they distinguished?

A—Vide pp. 83,84 Sections 132 to 137.

III.—Where do you place the verb in a sentence when it is predicative,-when imperative,-and when interrogative?

A—Vide p. 113 Section 177.

IV—When the root of a neuter verb has a consonant both for its ultimate and penultimate, how are its active, passive, and causative forms formed?

A—Vide pp. 64,65 S. 105 (a) (b) (c).

V.—When of two or more substantives one is a proper name, and the other a common name expressing a proper attribute,—as of title, office, &c;—where should the proper name be placed?

A—Vide p. 119 Rule XXVIII.

1860.

I—(a). How many parts of speech are there in Gujarati according to the Native

Grammarians? Write your answer in Gujarati.

(b) With what parts of speech in English does the *Avyaya* in Gujarati correspond?

A—Vide p. 16 Ss. 20-21.

II.—How many genders are there? and, as a General rule, what is the distinguishing termination of each?

A.—Vide p. 18 S. 23 para 1 and p. 19 S. 23 para 3.

III.—When an adjective is predicated of several substantives of different genders, in what gender and number should the adjective be placed? Give an example.

A.— Vide p. 124 Rule XV.

IV.— Name some of the classes of compounds (Samás) treated of in your text books, and state to which of them the following words belong:—ચંદ્રમુખી, ઘરણુદાન, તાંબાઃદાન, માબાપ, બાઇ બેહેન.

A.—Vide pp. 109 to 112 Ss. 170 to 176 ચંદ્રમુખી BahuVrîhi— ઘરણુદાન and તાંબાદાન ષષ્ઠી Tatpurusha—માબાપ and બાઇબેન Dvandva.

V.—Decline the pronouns હું, તું, કોણ, and કો.

A.—p. 57 (a) (c) and p. 59 (g).

VI.— When is the nominative to a verb placed in the fifth case? Give an example

A.— Vide p. 83 Ss. 133-134.

VIII.—What do the following affixes in Gujarati mean? Give their equivalents

in English:—દાર, વાન વાળો, પણું, આશ, ઈ, ગરી, આળુ, and આરો.

English Eguivalents.

A.—દાર means who or that has, holds, or keeps ... ...*or, er, y, ed.*

વાન=Possessed of, endowed with, keeper, conductor ... ...*Ate,ful,ent,er.*

વાળો=Furnished with, fullof, male agent ... ...*ful,y,ent, eer,or,er.*

પણું=State, quality. *ness,dom,hood,ion,cy,tude.*

આશ=Quality ... ...*ness, ity.*

ઈ=Office,quality,full of, doer. *ship,th,full,y,ous.*

ગીરી=State, office ....*ery, dom, age, ship.*

આળુ=Full of a quality ....*ful, ous, ate.*

આરો=Doer of an action ....*or, er.*

IX—When a substantive is the subject of which an adjective is predicated, does the adjective precede or follow the substantive? Give an example.

A—Vide p. 125 Rule XVI.

X.—If a verb have for one of two or more nominatives the first personal pronoun, in what number and person is the verb placed?

A—Vide p. 119 Rule XXIX.

XI.—What is the difference between હું માંદોછું and હું માંદો હોઉંછું.

A—હું માંદોછું=I am now and actually sick.

હું માંદો હોઉંછું.=I am habitually sick.

XII.—Correct the following sentences, if incorrect, and give reasons for your correction:—

(a) હમે આ વાત ઉપર તમારૂં ધ્યાંન પોંહોંચાડવા માગિયેછે.

A—for માગિયેછે substitute માગિયેછિયે. Reasons Vide p. 113 S. 177 Rule IV.

(b) આપણે જે વાત ખરી માનતા ન હોઇએ તે કહેવું એ જુઠછે.

A—For કહેવું substitute કહેવી; reasons same as above.

(c) તે છોકરીએ કહ્યું કે મ્હારી સાસુજીની સાથે હું મંદિરે ગયો હતો.

A—For ગયો હતો substitute ગઇ હતી. reasons as above.

(d) વિદ્યાનો વધારો તથા ફેલાવો કરવામાં આળસ નહિ કરવી.

A—Place નહિ after કરવી; reasons Vide p. 77 para 3.

(e) વાંચનારા, તારે કોણુને શાંભલવું, ખોદાને કે આદમીને ?

A—વાંચનાર, તારે કોનું સાંભળવું, ખોદાનું કે આદમીનું?

1861.

I.—Into what classes are the *Varnas* or letters divided? What are the *Sthans* or principal places of vocal action of the *Varnas*? what are the *Sthanas* of ડ, ત, ગ, વ, શ, ષ, and સ ?

A—Vide S. 3; S. 10; S. 16 p. 8.

II.—(a) What is the point placed over a letter called? What are the effects of this mark in the following instances:—

અંક, ભંજન, કંઠ, અંત, પંથ, સ્તંભ ?

A—Vide p. 10 below the foot note. Vide also p. 6 S. 14 (c). અંક—અઙ્ક કંઠ— કણ્ઠ, પંથ–પન્થ, ભંજન–ભઞ્જન, અંત–અન્ત, સ્તંભ–સ્તમ્ભ.

(b) Is there any difference in this respect in common usage between pure Sanskrit words and such words as, not having been derived from Sanskrit, or having been long used in Gujarati, may be considered Gujarati words ?

A—Vide last para of p. 6.

III—(a) Whether is હમે or અમે the correct plural of હું ? By what reasons do you support your conclusion ?

A—The correct plural of હું is અમે because હું is a corruption of the Sanskrit word અસ્મદ્. This form is moreover used by some Hindu writers of note.

(b) Decline the pronouns હું, and તું, and the nouns મન and તાર.

A—For હું and તું Vide p. 57. Decline મન and તાર in singular like જંગલ and દેવ vide pp. 40 and 38 respectively.

IV.—Give some instances of adjectives used in all the genders without any change of form.

A—Vide S. 56.

V.—State the general rule of forming past tenses of verbs. Do you know any exceptions to this rule ? If so, give examples.

A—Vide S. 92 and S. 142.

VI.—Resolve the following compound words into their simple forms :—સદાચરણુ, દુરા-ચરણું, સજ્જન, અચલ, નિરાશા, અહંકાર, કુવાસના, કપૂત,

ચરણારવિંદ, દેવાંશી, વર્ષાશન, ખુદાપરસ્તી, કોઅતમંદ, નાપાક, નિમકહરામ, પર્દેપોશ, બેહુમેત, તન્દુરસ્તી, બીમાર, લાચાર, હમજાત, દગાબાજ, ખૂનરેઝી.

A–દુર + આચરણ; સત્ + જન; અ + ચક્ષ; નિઃ + આશ; અહં + કાર; કુ + વાસના; ક + પૂત; ચરણ + અરવિંદ; દેવ + અંશી; વર્ષ + અશન; ખુદા + પરસ્તી; કોઅત + મંદ; ના + પાક; નિમક + હરામ; પર્દે + પોશ; બે + હુમેત; તન + દુરસ્તી; બી + માર; લા + ચાર; હમ + જાત; દગા + બાજ; ખુન + રેઝી-

VII.—Are the words પાણી and દેવતા always used in the singular and the words ગહું, મગ, અડદ, તલ, and નરી always in the plural? If not what is the precise meaning expressed by each of them when used otherwise?

A—The words પાણી and દેવતા are also sometimes used in the plural number in a sense different from that conveyed by them in the singular number. પાણી is used in the plural number to denote *different properties* or *varieties* as, તેણે તો બહુ ઘાટનાં પાણી પીધાં છે. The word દેવતા in the sense of God is always used in the plural number. The words ગહું, મગ &c are only used in the singular when they denote different varieties; as, વાઝીઓ ઘઉં કાઠા ઘઉં કરતાં ઘણો કસદાર છે.

IX.—Correct the grammatical mistakes of the following sentences:—

'પ્રત્યય એટલે એકકે વધારે અક્ષર જુદા હોય તો તેમ કાંઇ અર્થ નહિ, પણ શબ્દને છેડે આવીને તેના અર્થમાં કે સંબંધમાં ફેર પડે છે તે'

A—The two words in black types above should be corrected that is substitute તેમાં for તેમ and પાડે છે for પડેછે.

1862.

I.—Mention the names of the *Sthanas* to which the following letters belong:—ટ, ળ, ચ, ત, હ, ષ, દ. ગ, છ, ણ.

A—Vide p. 8. ષ is lingual.

II—What classes of nouns are feminine?

A—Vide Section 25.

III.—What is the difference of meaning of આશરે and શરણ, of ભુલ્યો and ચુક્યો, of પવિત્રતા and પવિત્રી કરણ, of પૂજા and પૂજન, of કોઈ and કંઈ, of હોવું and થવું, of અપાર and અનંત, of તત્વ and પદાર્થ, of દાસ and સેવક, of વાલુ and વાળું, of સુરત and મુરત, of મેળો and જથ્થો.

A.—આશરે means support and શરણ means submission; as, મને તમારો આશરો છે; હું તમારે શરણ છું. ભુલવું means to omit to do a thing through forgetfulness or negligence; as, હું તે કહેવાનું ભુલી ગયો. ચુકવું is to blunder by doing a thing in a wrong manner through ignorance or inadvertence; as, હું હિસાબ ગણવામાં ચુક્યો.

પવિત્રતા is purification in its abstract sense. પવિત્રી કરણ is the instrument or means of purifying.

પૂજા is the act of paying divine honors to the Supreme Being; worship.

પૂજન means worshipping or adoring.

કોઇ is applied to persons or things; કંઇ to things only.

હોવું Signifies being or simple existance without ref erence to anything extrinsic. થવું signifies being, taking its rise, involving inseparably the idea that before it was not.

અપાર is boundless in *space* and interminable in *number*. અનંત is what is interminable in *time* and *number*.

તત્વ is an element; પદાર્થ a substance.

દાસ is a slave or servant: સેવક a follower a worshipper of a God &c.

વાલુ means sand (in Marathi) in Gujarati if the word be વ્હાલુ it means dear; વાળુ means supper.

સુરત is the countenance or features of a person; મુરત is an idol or statue.

મેળો is a concourse of people. જથ્થો a collection of persons or things.

IV.—Resolve the following compound words into their elements or component words:—

ગણેશ, પરોપકાર, વાલુકેશ્વર, સૂર્યોદય, સદ્ગુરૂ, દુર્જન, જગન્નાથ, દોલતાબાદ, ફતેહપૂર, નશાબનામું, ભાઇ ચારો.

A.—For the first four Vide p. 13 (b); for the fifth Vide p. 14-A (a); for the sixth Vide p. 14 (a); for the 7th Vide p. 14-B (e); for the 8th Vide p. 13 (a); for the 9th, 10th and 11th ફતેહ + પૂર; નશાબ + નામું; ભાઇ + ચારો.

V.—Decline the nouns પાંદડું and સાંચો, and the pronoun હું, both in the singular and plural numbers.

A—Decline પાંદડું like છોકરૂં (Vide p. 41); and સાંચો like ધંધો (Vide p. 39); for the pronoun હું Vide p. 57.

VI. What cases are used in the Karmaṇi prayoga? Give examples.

A—Vide S. 133.

VII.—Mention some verbs which are irregular in their past tense? Mention their past tenses.

A—Vide S. 142.

1863 MARCH.

II.—Resolve the following compound words into their elements, giving the meaning of these elements:—બેહદ, અનર્થ, નાસ્તિક, દેહેંદ્ર, મનોદય, કારખાનું, સુસ્વપ્ન, ગુપ્તભેદ, મનઃ કલ્પિત, મનોવિકાર, રાજ્યાભિષેક, લોકોપકાર, વર્ણસંકર, પૂર્ણાંક, બેહેદીન.

Substitute Indian words of exactly the same meaning, for the following :—ઓરત, પેદા, નજર, હમેશાં, ઉમર, મુદત, આખર, સન, કરાર, સાફ, આદમી, અફસોસ, દોલતમંદ, તરફ.

A—બેહદ=બે (without) + હદ (limit). અનર્થ=અન્ (not) + અર્થ (object); નાસ્તિક=ન (not) + આસ્તિક (deist); દેહેંદ્ર=દેહ (body) + ઇંદ્ર. (Indra): મનોદય=મન (mind) + ઉદય (dawn); કારખાનું = કાર (work) + ખાનું (place, house); સુસ્વપ્ન=સુ (well) + સ્વપ્ન (slept); ગુપ્તભેદ=ગુપ્ત (secret) + ભેદ (mystery);

મનઃકલ્પિત=મનસ્ (mind) + કલ્પિત (fancied); મનોવિકાર=મનઃ (mind) + વિકાર (emotion); રાજ્યાભિષેક=રાજ્ય (kingdom) + અભિષેક (anointing); લોકોપકાર=લોક (people) + ઉપકાર (obligation); વર્ણસંકર=વર્ણ (caste) + સંકર (mixture); પૂર્ણાંક=પૂર્ણ (complete) + અંક (number); બેહેદીન=બેહે (better) + દીન (religion).

ઓરત–સ્ત્રી; પેદા–ઉત્પન્ન; નજર–દૃષ્ટિ; હમેશાં–નિત્ય; ઉમર–આયુષ્ય; મુદત–કાળ; આખર–અંત; સન–શક or સંવત; કરાર–વચન; સાફ–સ્પષ્ટ; આદમી–મનુષ્ય; અફસોસ–ખેદ; દોલતમંદ–શ્રીમંત; તરફ–પક્ષ.

III—Give the rules of gender with which you are acquainted, illustrating each of them by a few examples.

A—Vide pp. 20 to 26 Ss. 24 to 26.

IV—Decline the three following nouns—તોપ, રૂપ, રાડ.

A—તોપ f. and રાડ f. are declined like દેવ m. (Vide p. 38); and રૂપ n. is declined like જંગલ n. (Vide p. 40.)

V—Give some examples of feminine nouns formed from masculine nouns; of nouns derived from adjectives; and nouns derived from verbs.

A—Vide p. 27 s. 27(2) (a) (b) (c) (d) N.B.

VI—Mention the ways in which the comparative and superlative degrees in English adjectives may be expressed in Gujarati, giving examples.

A—Vide Ss. 67-68.

VII—What is the difference between આપને and આપણે, and આપથી and આપણથી? which is the most respectful pronoun to use? When is the use of the pronoun તું (in the singular) proper? What pronoun is used in directly addressing the Deity. Decline it in the number in which you give it.

A—આપને and આપથી are the accusative and ablative respectively of આપ (your hour); આપણે and આપણથી are the accusative and ablative respectively of આપણ (we). The former is the more respectful pronoun to use. તું in the singular is used (1) to inferiors, (2) occasionally as a mark of affection, (3) in familiarity, (4) in addressing the Deity. તું is used in directly addressing God. It is declined Vide p. 57 (c.)

VIII—Give examples of Gujarati substitutes for the English Passive Voice.

A—તે મરાયો, તે છેતરાયો.

IX—Translate nicely the following sentences, and mention the names of the *Prayogas* which occur in your rendering of them:—

(a) I shall certainly become a learned man if I continue my studies.

(b) I ought to have been more proficient than I feel myself yet to be.

(c) We should have been here at the time appointed had we not been interrupted on the road.

(d) I do not like to go home in the dark.

(e) Tell me who taught you to speak so correctly.

(f) The tree had been planted by the father of the king.

(g) He caught several rebels and imprisoned them.

(h) He followed them as fast as they could run; but he did not overtake them.

(i) It seems as if he were in danger of losing his passage.

A—(a) જો હું મારો અભ્યાસ જારી રાખીશ તો હું ખરે વિદ્વાન બનીશ.

(b) આ કરતાં જરા વધારે મારે પ્રવિણ થવું જોઈતું હતું.

(c) જો વાટમાં રોકાણ થયું ન હોત તો અમે અહીં વખતસર આવી પહોંચ્યા હોત.

(d) અંધારામાં હું ઘેર જવા ચાહાતો નથી.

(e) તમને આવું શુદ્ધ બોલતાં કોણે શીખવ્યું તે, મને કહો.

(f) રાજાના પિતાએ તે ઝાડ વાવ્યું હતું.

(g) તેણે કેટલાએક બળવાખોરોને પકડીને બંદિખાને નાંખ્યા.

(h) તે ખુબ જોરથી તેમની પાછળ પડ્યો પણ તેમને પકડી પાડ્યા નહીં.

(i) રસ્તો રખેને ચુકી જવાશે એમ બીહાતો તે દેખાતો હતો.

1863 NOVEMBER.

I-(a) Write the fractional numbers in their usual Gujarati figures; and give their

names in full (in Gujarati words) both in the Nágari and Roman characters, putting a mark above the long vowels, and a dot under the representatives of cerebral letters, used in the Roman characters.

A—Vide p. 49. It is not necessary here to write Nágari and Roman characters as they must be known to students.

(b) What are the simple vowels of which એ, ઐ, ઓ and ઔ are respectively composed? What are the simple consonants included in ક્ષ and જ્ઞ?

A—Vide p. 3 s. 7 and s. 18 p. 12.

II—(a) Give in Gujarati and English the names of the planets, of the more remarkable constellations, and of the larger mountain ranges and principal rivers in India. Mark the genders of the Gujarati words used.

A—સોમ m. (Moon); મંગળ m. (Mars); બુધ m. (Mercury); બૃહસ્પતિ m. (Jupiter); શુક્ર m. (Venus); શનિશ્ચર m. (Saturn). As for the more remarkable constellations Vide Part XVIII p. 3. હિમાલય m. (Himálaya); વિંધ્યાચળ m. (Vindhiyá); પૂર્વઘાટ અને પશ્ચિમઘાટ m. (Eastern and Western Ghauts). Rivers are સિંધુનદ m. (The Indus); ગંગા f. (the Ganges); રેવા f. (The Revá or Narmadá); તાપી f. (The Tapti); બ્રહ્મપુત્રનદ m. (Brahma Putrá).

(b) Of what gender, generally speaking, are Gujarati names of liquids? Give a list of words in illustration.

A—Vide p. 25 s. 26 (5).

III—Compound the following words :—
અધિ + ઈશ્વર, ગો + ઇન્દ્ર, તત્ + માત્ર, જગત્ + નાથ, ષટ્ + અંગ, પદ્ + રિપુ, શનિ + ઈશ્વર, યોગ + યોગ, હિત + ઉપદેશ, અષ્ટ + અક્ષર.

A—અધીશ્વર (vide p. 13 (a); ગવીંદ્ર (vide p. 14 (d); તન્માત્ર, જગન્નાથ (vide p. 14-B (e); [illegible]ંગ (vide p. 14-A Vyanjana Sandhi (b); પદ્રિપુ (vide p. 14-A (a); શનીશ્વર (Vide p. 13 (a); યોગ યોગ; હિતોપદેશ (Vide p. 13 (b); અષ્ટાક્ષર (Vide p. 13 (a).

IV.—(a) How are the degrees of comparison generally expressed in Gujarati?

(b) Give some sanskrit superlatives which have been introduced into Gujarati without change.

A—Vide p. 49 S. 67 and p. 50 S. 68(b).

(c) What is the difference between તે સારો ઘોડો છે and તે ઘોડો સારો છે.

A—In the first the word સારો is joined attributively, and in the second predicatively.

(d) Decompose the following numeral adjectives, resolving them into their elements, and noticing the euphonic changes which occur in compounding them :—ઓગણીસ, છેતાળીસ, બાવન, ત્રેસઠ, ચોરાશી, બાણું, ચોપન, બસો, બસોપંચોતેર, ચોરાણું.

A—આળીસ Sans. ચત્વારિંશત્-ત્વા is dropped (Vide Part VII p. 1) and the preceding vowel is made long. રિ is changed into ળિ and શ into સ according to Rules 14 and 15 Part VII and ત્ is dropped. છેતાળીસ=છ (from Sans. ષટ્) + ચાળીસ. છ becomes છે and ચા of ચાળીસ becomes તા. બાવન Sans. દ્વિ or દ્વા + પંચાશત્. દ્વા becomes બા and પ is changed to વ (Vide Rule 12 p. 3 Part VII) and the anuswara on પ is changed to ન and ચાશત્ is dropped. ત્રેસઠ (Sans. ત્રિષષ્ઠિ:). ત્રિ becomes ત્રે by Guṇa and the first ષ of ષષ્ઠિ: becomes સ (Vide Rule 15 p. 4 Part VII) and ષ્ and ઈ of ષ્ઠિ: are dropped with the Visarga. Thus it becomes ત્રેસઠ.

ચોરાશી from Sans. ચતુર્=ચાર=ચોર + અશિતિ (એંશી) ચોરાશી તિ being dropped and the preceding vowel lengthened.

બાણું from Sans. દ્વિ or દ્વા=બા + નવતિ(નેવું)=નું-ણું.

ચોપન from Sans. ચતુ:=ચો + પંચાશત્=પન.

બસો from Sans. દ્વે=બ + શતે=સે or સો.

બસોપંચોતેર=બસો + પંચોતેર from Sans. પંચ + સપ્તતિ:. પ of સપ્તતિ: is dropped; સ becomes સિ; તિ being gunated becomes તે and Visarga becomes ર. Thus it becomes બસો + પંચ + સિતેર સિ is dropped and ચ becomes ચો.

ચોરાણું from Sans. ચતુ:=ચાર–ચોર + નવતિ=નુ–ણું. Thus it becomes ચોર + ણું. રbecomes રા=ચોરાણું,

(e) How are the English articles '*a*' '*an*,' and '*the*,' expressed in Gujarati ?

A—Vide s. 73 p. 53.

V—Render the following compound verbs into Gujarati in an idiomatic form :—'To throw away,' 'to throw down,' 'to cut off,' 'to sit up,' 'to fall off,' 'to eat up,' 'to cast out,' 'to put by,' 'to sew up,' 'to fall in love,' 'to pounce on,' 'to dry up,' 'to drop down,' 'to make haste,' 'to put out (the candle),' 'to take care,' 'to strip off,' 'to hit off,' 'to spread out,' 'to root out.'

A—(1)To throw away=(a)ફેંકી દેવું: નાંખી દેવું. The Lunatic threw his watch away=તે ગાંડાએ પોતાની ઘડીઆળ ફેંકી દીધી. (b) ભુલથી યા મુર્ખાઈથી (નકામુ) ખોવું; as, He has thrown away a fine opportunity=તેણે એક સારીતક નકામી ખોઈ.

(2) To throw down–પાડી-ભાંગી-તોડી નાંખવું; as, He threw the wall down=તેણે તે દિવાલ પાડી નાંખી.

(3) To *cut off*–(a) તોડી-કાપી નાંખવું; as, The gardener cut a long branch off the tree=તે બાગવાને તે ઝાડનું એક મોટું ડાળુ તોડી (કાપી) નાંખ્યું.

(b) મારી નાંખવું; કતલ કરવું; as, He cut him off in the fight=તેણે તેને લડાઈમાં મારી નાંખ્યો (કતલ કર્યો).

(4) To sit up=(a) ટટાર બેસવું: બેઠા રહેવું; as, This poor fellow is too weak to sit up=આ બિચારો એટલો બધો તો નબળો છે કે તેનાથી ટટાર બેસી શકાતું (બેઠા રહેવાતું) નથી.

(b) જાગવું; બેઠાને બેઠા રહેવું; ઉજાગરો કરવો; as, He had to sit up all night=તેને આખી રાત જાગવું (બેઠાને બેઠા રહેવું) પડયું–ઉજાગરો કરવો પડ્યો; તેણે આખી રાત બેઠ બેઠે કાઢી.

(c) બેઠા થવું; as, We woke him and he sat up and began to talk=અમે તેને ઉઠાડયો (જગાડયો) એટલે તે બેઠો થયો અને વાત કરવા મંડ્યો.

(5) To fall off-(a) તુટી પડવું, નીચે પડવું, ખરી પડવું, ગરી પડવું; as, The fruits or flowers fall off from that tree=તે ઝાડ ઉપરથી ફળ તુટી પડે છે, (નીચે પડે છે); ફુલ ખરી પડે છે અથવા ગરી પડે છે.

(b) તુટવું; as, Friendship falls off=મિત્રાઈ તુટે છે.

(c) તુટી જવું, કમી થવું; as, The subscribers to this newspaper have fallen off=આ ચોપાનિયાનાં ઘરાક તુટી ગયાં છે (કમી થયાં છે).

(d) પેહેલાંના જેવું નહિ હોવું; રસ-મઝા ઘટી જવી,-માં દમ નહિ રહેવો, બગડી જવું; as, This magazine has fallen off, as compared with what it used to be=આ ચોપાનિયું હવે પેહેલાંના જેવું નથી.

(6) To eat up=ખાઈ જવું; as, He eats it up=તે તે ખાઇ જાય છે.

(7) Cast out=કાઢી મુકવું, બાતલ કરવું; as, The Jews cast him out of the Synagogue=યાહુદી લોકોએ તેને પોતાના ધર્મમંદિરમાંથી કાઢી મુક્યો અથવા પોતાની ધર્મ સમાજમાંથી બાતલ કર્યો.

(8) To *put by*=(a) ઉંચું-એકકોરે મુકવું; as, He took off his hat and put by his sword=તેણે પોતાની ટોપી ઉતારી અને તરવાર એક કોરે મુકી.

(b) સંઘરો કરવો, ઉંચે મુકવું; as, When your salary is good, put by something against contingencies=જ્યારે તમને સારો પગાર મળે ત્યારે ભવિષ્યના ખરચને માટે તમે થોડોક સંઘરો કરજો. (થોડા પૈસા ઉંચા મુકજો.)

(9) To sew up=શીવી દેવું-લેવું.

(10) To fall in love=પ્યારમાં પડવું.

(11) To *pounce on*=તળપ મારવી, તળપ મારીને પકડી લેવું.

(12) To dry up=સુકાઇ જવું, સુકાવું, કોરા પડવું–પડી જવું; v.t. સુકવી નાંખવું, કોરૂ રણુક કરી–પાડી નાંખવું.

(13) To drop down=પડી જવું; પડી નાંખવું; જવા દેવું; બંધ કરવું (as, to drop down the matter).

(14) To make haste=ઉતાવળ કરવી, ઝડપ કરવી.

(15) To put out (the candle)=હોલવી નાંખવું, ઘેર કરવું.

(16) To take care=સંભાળ રાખવી.

(17) To strip of=(a) છીનવી લેવું, લઇ લેવું, પડાવી લેવું, ખુંચી લેવું; as, The Prince will strip him of all authority=તે રાજા તેની સઘળી સત્તા છીનવી લેશે.

(b) લુંટી લેવું, ઉતારી લેવું; as, The thieves stripped him of his clothes and left him naked=તે ચોરોએ તેનાં લુગડાં ઉતારી લીધાં અને તેને નાગો મુકી જતા રહ્યા.

(18) To hit off=બાર દેઇને વર્ણન કરવું; as, Swift has hit off this part of their character=સ્વિફ્ટે તેમના આ વિલક્ષણ ગુણનું બાર દેઇને વર્ણન કરેલું છે.

(19) v. t. બહાર પાડવું, પ્રસિદ્ધ કરવું, ઉડાડવું, પસારવું, ફેલાવવું; v. i. પસરવું, ફેલાવું, ઉડવું, બહાર પડવું-આવવું, ચાલવું.

(20) To root out=જડ મૂળથી ઉખેડી નાંખવું; as, It is vain to attempt to root out heresy by force=જબરજસ્તી (બળાત્કાર, જુલમ)થી પાખંડ મતનું જડ મૂળ કાઢી નાંખવાનો પ્રયત્ન કરવો મિથ્યા છે.

VI.—(a) State the general rule for the formation of causal verbs, and illustrate it by examples.

A—Vide S.s. 105 to 108 pp. 64 to 67.

(b) Give some examples of past participles formed irregularly.

A—Vide s. 142.

(c) Is there any difference between તારનાર and તારનારો and મારનાર and મારનારો? If so, what is that difference?

A—તારનાર and મારનાર are indeclinable and તારનારો and મારનારો are declinable.

(d) Render 'go thou not' and 'go you not' into Gujarati in all the negative forms which occur to you.

A—Singular.	Plural.
તું જતો નહિ	તમે જતા નહિ.
તું જતોમાં	તમે જતામાં.
તું જઈશમાં	તમે જશોમાં.
તું ન જઈશ	તમે ન જશો.
તું જામાં	તમે જાઓમાં.
તું જતોના	તમે જતાના.
તું જઈશ નહિ	તમે જશો નહિ.
તું જા નહિ	તમે જાઓ નહિ.
તું નહિ જતો	તમે નહિ જતા.

(e) Give a list of the deponent verbs which you remember.

A—Vide para II S. 133 p. 83.

VII.—(a) What are the different meanings of અ, આ, અવ, અનુ, પ્રતિ, કુ, નિર્, બે, વિ, દુર્, સુ, and કમ as prefixes?

A—Vide pp. 146 to 153.

(b) Compound a few words with the following final bases, and translate them:—
આકાર, આંકિત, આતુર, ગાર, ગીરી, દાજ, દાન, પો, બદ, વાન, સર.

A—Vide pp. 154 to 166.

(c) Give an example or two of the *Tut Purusha,* Dvandva, Karmadhâraya, Dvigu, Avyayibhâva compounds in their simple form.

A—Vide pp. 109 to 112.

VIII.—Parse the following sentence, and give the synonyms of the nouns found in it:–કોઈ છોકરો છુટીને વખતે રમતમાં પડી જાય અને તેવોજ તમે તેને ઉઠાડી પંપાળો, આસના વાસના કરો તો તે તમારાપર પ્રીતિ કર્યાવગર રેહેશે નહિ.

A--Parsing is omitted. છોકરો=સુત, તન, તનુજ, દિકરો, બેટો, પોરિયો, મોટિયાર, પુત્ર; રમત=ખેલ, તમાસો; આસનાવાસના=માવજત, બરદાસ, જતન; પ્રીતિ=હેત, પ્યાર, સ્નેહ, મમતા, પ્રેમ, વ્હાલ, માયા; કૃપા, મેહેરબાની, ચાહના.

IX—Translate the following idiomatic sentences into Gujarati:—

(a) If we had had neither food, credit, nor money, we should have been reduced to great straits in this country.

(b) We have specified on several occasions decisions which, in their character as precedents, have become law.

(c) Some of our readers must be acquainted with the powerful writings of Tacitus in his life of Agricola.

(d) Could he make up his mind to adopt this measure he would be certain of success.

(e) The people cut but a poor figure in Shakespeare.

A—(a) જો આપણીપાસે પૈસો કે ખાવાનું ન હોત અથવા આપણી સારી સાખ ન હોત તો આપણે આ દેશમાં ઘણી માઠી અવસ્થા (ઘણી તંગી-ભીડ-વિપત્તિ) માં આવી પડત.

(b) આપણે જુદા જુદા પ્રસંગે જે જે ઠરાવ દર્શાવ્યા છે તે દાખલારૂપ થઈ પડી તેનો કાયદો બનેલો છે.

(c) એગ્રીકોલાના ચરિત્રમાં ટેસીટસે કરેલાં મજબુત (જબરાં) લખાણથી અમારા કેટલાક વાંચનાર વાકેફ તો હશે.

(d) જો આ યોજના અમલમાં લાવવાને તે, મન સાથે નક્કી કરે તો તે ખરે ફતેહ પામે.

(e) તે લોકો શેક્સપીયર બરોબર ભજવી શક્યા નહીં.

X—Translate the following proverbs, and give their application.

(a) અંધારાની ખાધી બે.

(b) ઉલટો ચોર કોટવાળને દંડે.

(c) અન્ન તેનું પુણ્ય રાંધનારીને ધુમાડો.

(d) આંગળીથી નખ વેગળા એટલા વેગળા.

(e) ઉત્તરાયણ કંઇ ઓછું પર્વ નથી.

(f) પથરે, બચક દાંતે દાંત ભાગે.

(g) કાજીજી દુબળા કેમ (તો કહે) બધા શેહેરની ચિંતા.

(h) મનમાન્યું ત્યાં જાત શી જોવી ?

(i) જોગી વજીર ત્યાં તુમડું.

(j) હામદામ ને ઠામ વેપારવાળાને જોઇએ.

A—Part XIII (a) p. 5; (b) p. 3; (c) p. 1; (d) p. 2; (e) p. 4; (f) p. 14; (g) p. 5; (h) p. 18; (i) p. 9; (j) p. 24.

1864

I--(a) Decline the pronouns હમે and આપણે fully, and explain the difference between them.

A--Vide p. 57.

(b) How many Participles are there in Gujarati ? Give Examples.

A—Vide S. 117 pp. 73 to 75.

(c) What are the characteristics and peculiarities of Gujarati verbs ?

A—Vide p. 120 Rule XXX.

(d) Mention some (not fewer than three) Gujarati Intransitive Verbs which are regular in the formation of their Transitive, Passive, and Causal forms.

A--બળ, વળ, તપ, દબ, પડ.

II—(a) How many kinds of Samás are there ? Give examples.

A—Vide pp. 109 to 112.

(b) What are the requisites of a Samás ?

A—Vide p. 109 S. 169.

(c) Distinguish between બહુવ્રીહિ and કર્મધારય.

A--Vide S. 176 p. 112.

III--(a) Separate the following compounds and give their meanings :-- ૧ જગદંબા. ૨ નૌકાસૈન્યાધિપતિ. ૩ પુરૂષોત્તમ. ૪ અશરણશરણ. ૫ ગોપેંદ્ર.

A—જગદંબા=જગત્ + અંબા (vide p. 14-A Vyanjana Sandhi (b)=Mother of the World; નૌકા સૈન્યાધિપતિ=નૌકા + સૈન્ય + અધિપતિ (vide p. 13 (a)=Admiral.

પુરૂષોત્તમ=પુરુષ + ઉત્તમ (Vide p. 13 (b)=An excellent man, the best of man, Vishnu.

અશરણશરણ=અશરણ + શરણ=a refuge to the helpless.

ગોપેન્દ્ર=ગોપ + ઇંદ્ર (Vide p. 13 (b)=Indra of the protectors of cows.

(b) Combine the following sets of words, giving the meanings of the compounds:— ૧ જગત્ + નાથ. ૨; ધર્મ + અધ્યક્ષ. ૩ ષટ્ + રિપુ. ૪ હાટક + ઇશ્વર. ૫ સત્ + ચિત્ + આનંદ.

A—જગન્નાથ (Vide p. 14-B (e)=Lord of the Earth. ધર્માધ્યક્ષ (Vide p. 13 (a)=An Ecclisiastical Head; Bishop.

ષડ્રિપુ (Vide p. 14-A Vyanjana Sandhi (a)=six enemies like six passions.

હાટકેશ્વર=હાટક (gold) + ઈશ્વર (God).

સચ્ચિદાનંદ (Vide p. 14-A VyanjanaSandhi (c) and (b). સત્ (Existence) + ચિત્ (Knowledge, Thought) + આનંદ (Delight)=Brahma, Supreme Spirit.

IV—Translate and explain the following sentences:—

૧. કંઈ નેવનાં પાણી મોભે ચડે કે?

૨. નદિ ત્યાં ઓવારા કરી મુકેલાજ હોય છે.

૩. ભાઇ આજ બધે એ આંખની શરમ.

૪. તેની આંખમાં શનિશ્ચર છે.

૫. કાંઇ આંગળી ચાટે પેટ ભરાય છે?

A—(1) Part XIII p. 6; (2) p. 12; (3) p. 17; (4) He is jealous; (5) Can belly be filled by licking a finger?

V—Translate the following proverbs, giving their applications :—

૧. લાંબા જોડે ટુંકો જાય, મરે નહિ પણ માંદો થાય.

૨. આડે લાકડે આડો વેહે.

૩. ભોંયના પડ્યા કંઇ ભોંય રહે છે?

૪. માળી સીંચે ચોગણા પણ રતવના ફળના હોય.

૫. હૈયુ બાળ્યા કરતાં હાથ બાળીએ તે સારા.

A—(1) Part XIII p. 20; (2) p. 2; (3) p. 18; (4) p. 19; (5) p. 24.

VI—Give the different meanings of the following words :—

કોઠી, કસુંબો, ફુટવું, રસ, કામ, તન, દળ, જીવ, પ્રજા
વીર.

A—કોઠી-a factory; a large earthen jar to hold corn &c; Residency; an article of fire work.

કસુંબો-An intoxicating drink or potion made of opium diluted with water; safflower; a red colour; a red coloured cloth.

ફુટવું—(1) to break (as, હાંલ્લુ ફુટયું); (2) to fire (બંદુક ફુટી); (3) to bud, to shoot, to spring (as, કળી ફુટે છે, ડાળાં ફુટે છે, પાણી ફુટે છે); (4) to suffer the ink to spread (as, (શાહી ફુટવી or અક્ષર ફુટવા); (5) to burst forth (as, ટેટો ફુટયો); (6) to become public (as, વાત ફુટી); (7) to burst or open (as, ગુમડુ ફુટયું); (8) to become extinct (as, કાન ફુટયા છે); (9) to go, fail (as, કરમ ફુટયું); (10) to break with (as, આપણી ટોળીનો એક માણસ ફુટયો) &c.

રસ—(1) Juice. (2) The primary juice or fluid of the body whence blood, serum, sweat

&c. are supposed to be engendered; (3) Metal in the state of fusion; (4) the nine sentiments; (5) Spirit (as, દ્રાક્ષારસ); (6) Sweetness; (7) taste (as, ષટરસ); (8) delight (રસ પડવો); (9) to get a swelling of the foot (as, પગેરસ ઉતરવો) &c.

કામ—(1) Doing (as, આ બધું એનું કામ છે); (2) An act (as, તેનાં કામ એવાંજ છે); (3) deed (as, ભૂડું કામ); (4) business (as, મારૂં કામ દેખરેખ રાખવાનું છે); (5) work (મને સોંપેલું કામ પુરૂં થયું છે); (6) an affair (as, રાજાનાં કામ એવાંજ હોય છે); (7) need of (as, મારે તેનું કામ છે); (8) God of love, passion; (9) labour (as, તે બહુ કામ કરે છે); (10) profession (as, ભાઇ મુંબઈમાં શું કામ કરે છે?;) (11) office, position (as, ભાઈ શાકામ ઉપર છે?); (12) profit, advantage (as, મારૂં તો એમાં કામ થઇ ગયું; એની લડાઇમાં ત્રીજાનું કામ થાય); (13) object (as, એ એના કામમાં પુરોછે); use (as, તે માણુસ કશા કામનો નથી) &c.

તન–The body; a son (as, લાડકવાયો તેને તંન મહિપતિને મન તેતો ધંન); attention (as, તન દેઇને કામ કરો).

દળ–an army; assemblage; powder substance (as, લાડુનું દળ); Kernel (as, નાળિયેરનું દળ સારૂં છે).

જીવ–Life (as, એને પોતાનો જીવ કેવો વહાલો છે!); mettle (as, એનામાં કંઇ જીવ નથી); wealth (as, એની પાસે કેટલો જીવ છે?); animate creature (as, ગરીબ જીવ બાપડાની વેદના વિચારીએ); strength (as, આ લાકડામાં કંઇ જીવ નથી); importance (as, આ વાતમાં કંઇ જીવ નથી); attention (as, આમાં જીવ રાખ); incli-

nation (as, આવો શો જીવ રાખે છે ?); mind (as, મારો જીવ ખાટો થયો); heart (as, મારો જીવ બળે છે).

પ્રજા-Subjects; progeny.

વીર-a hero; a warrior; a brother; a dæmon.

VII.—(a) How are the following words derived ? પક્ષ, રંગ, બે, અતલસ, મશરૂ, તાવ,સરજાવનાર, રૂમાલ, ભૂધર, જનુની ?

A—(a) પક્ષ is derived from Sans. પક્ષ્ to embrace.

રંગ (Vide part IX p. 20).

બે is a corruption of Sans દ્વિ two.

અતલસ is an Arabic word probably derived from Sans. અતિલસ (અતિ very, લસ્ to shine).

મશરૂ seems to be a corruption of Sans. મિશ્ર (mixed).

તાવ (Vide part IX p. 16).

સરજાવનાર comes from Sans સૃજ્, to create.

રૂમાલ is derived from Persian રૂ face, and માલીદન to rub.

ભૂધર is derived from Sans. ભૂ the Earth, and ધૃ or ધા to hold (Vide part IX p. 17).

જનુની comes from sans જન્ to be born (Vide part IX)

(b) Mention some other words derived from the same roots.

A—(b) પક્ષી, પખવાડિયું, પક્ષપાત; રંગારો, રંગલો, રંગાધ, રંગીલું &c.; બેતાળીસ, બાવન, બાસઠ, બોતેર; મિશ્રિત, અમિશ્ર, સંમિશ્ર; તાપણી, તવો, તાવડી, તવંયો; સૃષ્ટિ, સરજ-

નહાર; રૂખર, રૂખ; માલીસ, પાયમાલ; ધાતુ, પ્રધાન, સમાધાન, સંધાન; જણુતી, જણ્યો, જાત, જનિતા, પંકજ, જનમારો.

X.—Translate the following sentences into Gujarati :—

(a) Had he been more expeditious he might have succeeded in his pursuit of the criminal.

A—જો તે ફરપીનની પુઠે લાગવામાં તેણે જરા વધારે ત્વરા કરી હોત તો તે તેમાં ફતેહ મંદ થાત.

(b) I am much inclined to drop all further legal proceedings in the case, and to rely entirely on his sense of equity.

A—એ કામમાં વિશેષ કાયદેસર પગલાં ભરવાં જવા દેઈ તેનીજ મુનસફી ઉપર હું તદન ભરોંસો મુકવા ચાહું છું.

(c) Could he have entered the house without your hearing some noise ?

A—તે ઘરમાં પેઠો તેનો શું તમારે કાને અવાજ આવ્યાવિના રહ્યો હશે કે?

(a) Depend upon it he will get off if more evidence is not forth-coming.

A—ખાતરી રાખજો કે જો વધારે પુરાવો નહીં આવે તો તે છુટી જશે.

(e) He went nearly to the end of the road ; but he did not meet his friend, as he expected.

A—તે છેક રસ્તાને છેડે જઈ પહોંચ્યો પણ તેની ધારણા પ્રમાણે તેના મિત્રનો તેને મેળાપ થયો નહીં.

1865

I—(a) What do you understand by the terms સવર્ણ, અસવર્ણ, મહાપ્રાણી, અલ્પપ્રાણી, અનુનાં-

સિક, સ્પર્શ, અંતસ્થ, ઉષ્મ? Illustrate your answer by examples.

A—Vide s. 8, 9; Ss. 15; 10, 11,

(b) State under what sthans you place the several અંતસ્થ and ઉષ્મ letters.

A—Vide Ss. 11, 12 and p. 8.

II—(a) What do you understand by the term સંધિ?

A—Vide p. 12.

(b) Resolve the following words:—સત્યાર્થ અંબાધાર, જાતીચ્છા, ગંગોર્મિ, રાજર્ષિ, મન્વંતર, જાત્યૌષધ. Give the rules by which you proceed.

A—સત્ય + અર્થ, અંબા + આધાર જાતિ + ઇચ્છા (vide p. 13 rule (a).

ગંગા + ઉર્મિ, રાજ + ઋષિ (vide p. 13 rule (b) મનુ + અંતર, જાતિ + ઔષધ (vide p. 13 rule (c).

(c) How do you combine દિક્ + મૂઢ, તદ્ + માત્ર, સત્ + જન, તત્ + ટીકા, અર્થવત્ + શબ્દ, ઉત્ + લાસ તત્ + અર્થ?

A—દિઙ્મૂઢ or દિગ્મૂઢ; તન્માત્ર(vide p.14-B (c).

સજ્જન, તટ્ટીકા (vide p. 14-A (c).

અર્થવચ્છબ્દ (vide p. 14-A (d).

ઉલ્લાસ (Vide p.14-A (c).

તદર્થ (Vide p.14-A (b).

III—(a) What are the common gendral terminations in Gujarati?

A—Vide p. 19 para. 3.

(b) In how many ways are feminine nouns formed from masculine?

A—Vide p. 27 S. 27 (a) (b) (c).

(c) Have all feminine nouns in ઈ corresponding masculines in આ? If not give examples.

A—No; દાસી-દાસ; દેવી-દેવ; પુત્રી-પુત્ર; રાક્ષસી -રાક્ષસ.

(d) Do you remember any feminine nouns in આ?

A—(Vide exception S. 24 (3) p. 20; also જગો, આ.

(e) Have you ever met with any neuter nouns in આ?

A—Vide p. 20 S. 24 (3) exception.

(f) In what respect does the declension of feminine nouns in આ differ from that of masculines in આ?

A—Vide S. 52 p. 37.

IV—(a) What do you understand by the terms કર્તરિ પ્રયોગ and કર્મણિ પ્રયોગ? Explain the etymology of these terms.

A—Vide Ss. 132-133 કર્તરિ is the locative case of કર્તૃ; કર્મણિ is the locative case of કર્મન.

(b) Give a few examples of Transitive Verbs that do not take the કર્મણિ પ્રયોગ in the Past Tense.

A—Vide p. 85 (3).

(c) Have you met with any verbs which by the poets are in the past tense sometimes put in the કર્મણિ and sometimes in the કર્તરિ?

A—Vide p. 83 S. 133 para. 2.

V—What do you understant by the term ભાવે પ્રયોગ?

A—Vide S. 134 p. 83.

VI—Explain the following proverbs, showing their application:—

(૧) ખાખરની ખીસોડી સાકરનો સ્વાદ શું જાણે?

A—Vide p. 7, part XIII.

(૨) આંધળા આગળ આરસી ને બ્હેરા આગળ શંખ.

A—Vide p. 2, part XIII.

(૩) નશીબ ચાર ડગલાં આગળનું આગળ.

A—Vide p. 13 part XIII.

(૪) વખાણી ખીચડી દાંતે ચોટે.

A—*Lit*-Hotch potch when much praised sticks to our teeth meaning one of whom we entertain a very high opinion becomes a trouble to us.

(૫) ઉજડ ગામમાં એરંડો પ્રધાન.

A—Vide p. 3 Part XIII ; Sans. निरस्त पादपेदेशे एरंडोपिद्रुमायते.

VII.—Translate and explain :—

(૧) તમે કૂળમાં દીવા ઉઠયા તે એમજ કરશો તો ? રૂડે નામ કે ભૂંડે નામ!

A—P. 49 part XIV.

(૨) માથે પડી નિશ્ચ દેવા ! એ તો ભાઇ તમને જોયા ! હમે તો હમારૂં લાગ્યું ભોગવી શું !

A—Necessity is the mother of invention or Experience is the best school. I know what sort of a man you are? Whatever befalls us we shall bear meaning when

bycoming in contact with a person for a long time we find out that there is no trusting him, we fall back upon our own resources.

(૩) શું હું મૂઓ પડયો છું કે તું મારીજનેતા જેણે ભુખે ખાધા વગર તથા ઉંઘે સુતાવગર મને આવડો મોટો કીધો તેને હું હુંકારો સાંભળવા દેઇશ ? હું છતાં તો કદી નહિ ને :-છીની વાત તો સાહેબ જાણે.

A--What ! am I lying dead that I will suffer any one to abuse or insult my mother who reared me up without eating though hungry and without sleeping though drowsy. As long as I draw the breath of life, I will not allow it; after my death it is in the hands of God; meaning a man's love for his mother is so strong that as long as he draws the breath of life he will not suffer any one to abuse or insult her with impunity.

VIII.—(a) If in the following words you substitute for their second dental letters the corresponding palatals, how are their significations changed? ૧. મન. ૨. નાદ. ૩. ઘેંન. ૪. વાત. ૫. પાન.

A—(a) મન the mind—મણ maund; નાદ sound—નાડ the pulse; ઘેંન Drowsiness, lethargicalness, intoxication—ઘેણુ a hammer; વાત talk—વાટ a road; પાન a leaf—પાણુ a stone; a line $\frac{1}{4}$.

(b) What Mood is the root of the verb in Gujarati, and what in English ?

A—Vide Ss. 85-86 the imperative in Gujarati, the infinitive in English.

IX.—Explain (and correct if necessary the following, giving reasons for your corrections:—

(૧) હું નિશાળે જઇ બે ચોપડી તથા કાગળ લીધા.

(૨) કહું છું તે સાંભળતા નથી ? અક્કલના દુશ્મન છે ?

A—Vide part XVI. p. 1 for correction.

(1). I went to school and brought two books and sheets of paper.

(2). Do not you hear what I say ? Are you a man of Gotham (a noodle, or a nin-compoop) ?

(૩) આજકાલ તમારાજ બહાર છોતા !

A—આજકાલ તમારોજ બહાર છે તો ! (Vide Rule II. p. 121 S 178. Vide also p 113 S. 177 Rule IV. As for meaning vide p. 31 Part XIV.

(૪) ગાતાં કાણે તને શિખાવે ?

A—તને ગાતાં કોણે શિખવ્યું ? (Vide Rule XXII. p. 118. Vide also Rule IV. p. 113). Meaning is who taught you to sing ?

(૫) જા જાં, મે કહુંછું તે ઘાસ કાપેછે ? સાંભળે છો ?

A—જાં જાં, હું કહુંછું તે ઘાસ કાપું છું ? સાંભળે છે?

(Vide S. 129 p. 82.) meaning Begone, do you think that I am speaking invain ? do you hear me ?

X—(a) Translate and explain the following:—

(1) It is all up with him.

A—તેનું આવી બન્યું છે, તે ધૂળધાણી-ખરાબ ખાસ્તા -ખુવાર ખુવાર થઇ ગયો.

(2) Drive thy business or thy business will drive thee.

A—તમે તમારો વેપાર ધમધોકાર ચલાવો નહિતો તે તમને તેમ કરવાની ફરજ પાડશે.

(3) The hoary head is a crown of glory if it be found in the way of righteousness.

A—સન્માર્ગે વર્તનારાના ધોળાવાળ યશનો મુગટ છે.

(4) Honest men are easily bound, but you can never bind a knave.

A—પ્રમાણિક માણુસ જલદી બંધાય પણ નાગાનાં કુલ્લાં કોણ કાપે ? (Vide p. 13 part XIII).

1866

I.—Define the term Grammar.

A—Vide p. 1 S. 1.

II.—(a) Name the short vowels and their corresponding long ones.

A—Vide p. 3 S- 7 also p. 8.

(b) By what combination of vowels are the diphthongs formed ? Illustrate by one or two examples.

A—Vide S. 7 pp. 3 and 4. Vide also page 13 (b).

(c) Distinguish between વર્ણ સંયુક્તિ and સંધિ.

A—Vide p. 12.

III (a) Name the cerebral and dental consonants.

A—Vide p. 8. s 16.

(b) In the following words state which letter is dental, which cerebral :—વાતે, ઘાત, માંદો, વાડી, માથું, ધણી, તાળ.

A—Vide p. 8 s. 16.

(d) In these words how would the meaning be affected by the change of dentals into cerebrals and cerebrals into dentals ?

A–વાત a story–વાટ a path. ઘાત killing, murder; untimely death; death as, ઘાત જવી–to narrowly escape death ; a stroke, blow; sound as, પ્રત્યાઘાત=achoe; the product of a multiplication–ઘાટ form; bank of a river. માંદો sick–માંડો begin, વાડી a villa, garden–વાદી plaintiff; a snake-charmer. માથું head–માઠું bad; ill; ધણી master; husband; owner–ધની rich. તાળ bald; accent–ટાળ get rid of; cast out; remove.

(e) ક, છ, બ. State to what class (સ્થાન) each of these consonants belong: also whether it is aspirate or unaspirate, and hard or soft.

A--Vide p. 8 S. 16.

IV—In અંક, અંગ, પંચ, અંજ, ઘંટ, ૧ પંડ, અંત, અંધ, કંપ, અંબ, Change the anusvár into the nasal letters which it in each case represents.

A—અઙ્.ક; અઙ્.ગ; પઞ.ચ; અઞ.જ; ઘણ્ટ; પણ્ડ; અન્ત; અન્ધ; કમ્પ; અમ્બ.

V--What change do masculines in ઓ and neuters in ઉં undergo before assuming the terminations (વિભક્તિ) of the oblique cases.

A—Vide S. 51 p. 37.

(b) Give examples of the rule, and also one or two exceptions.

A—Vide S. 51 p. 37.

(c) Decline કશું.

A—Decline like શું. p. 55 S. 80.

VI What do you understand by the terms કર્મણિ, કર્તરિ, and ભાવે પ્રયોગ ?

A—Vide p. 83.

VII (a) What do you understand by the term 'accent' (પ્રયત્ન) ?

A--Accent (પ્રયત્ન) is the stress laid upon a syllable in pronouncing a word.

(b) Do Gujarati words admit of accent ? Illustrate by examples.

A—Yes જંત is ઉદાત્ત (grave); કનિષ્ઠ is અનુદાત્ત (acute); કરાવાંયલું is સ્વરિત (circumplex).

IX Fxplain the following idioms giving applications of the proverbs used :—

૧ "પૈસો કારમી માયા છે" એવાત મનુષ્યે કદી ન ભુલવી.

૨ "ઘર ઉપાડી લીધું" એમ નવી આંએ જલદી કેહે-વડાવવું જોઇએ.

૩ "બાઇને ખોટું દીધું" એમ મનુષ્યે કદી ના કહે-વડાવવું.

૪ " ઠીકરી ઘડાને ફોડે છે, અને વખતે કાન દાંત ખોતરવાને તંખલાનો પણુ ખપ પડે છે. એ વાત યાદ રાખીને ધનવંતોએજરની જુમમાં ગુલતાન થઈ જઇને નિર્ધની પણુ વિદ્વાન અને તે માટે યોગ્ય પુરૂષોનો તિરસ્કાર કદી કરવો નહિ.

A—(1). Man should always bear in mind that riches have wings, and this consideration should prevent him from surrendering himself to its illusive charms.

(2). A good wife personally attends to all domestic concerns and relieves her husband of household cares.

(3). Never ill requite a good turn.

(4). Trifles should not be disparaged, for a small leak will sink a great ship, and a small stone will break a large earthen pot. Men of learning, however poor, often render services to a nation, which the rich with all their colossal wealth are unable to do, and therefore none but purse-proud fools will despise those very useful members of society.

X " રાજ્યકારભાર " એ કેવી ચમત્કારી પદાર્થ છે! લશ્કરી, દિવાની વિગેરે નાનાપ્રકાર ખાતાંના પરસ્પર સંબંધો, તેમની વવસ્થા, તેમના અમલદારોની બુજ, રૈયતપર બીત તપાસી ભાર મુકી કુરકુરીવા, ઉપજનો ખરચ બરોબર કીફાએ તથી કરવો, એ વિગેરે નાનાપ્રકારનાં કામો રાજ્ય કારભારમાં ચિત્ત ઘાલી જે રાજા યથાસ્થિત રીતે કરે છે તેજ ખરો રાજા, ને તેનેજ ધન્ય છે.

A—કેવો (Vide p. 121 s. 178 Rule II); પ્રકારનાં; વ્યવસ્થા; કરોકરવા; અને.

1867.

I. On what principle is the division of letters into stháns (સ્થાન) founded?

A—Vide p. 4 S. 9 para 2.

What do you understand by the terms Mahápráṇi, Alpapráṇi, Ghosha, Aghosha, Sparsha, Antastha, U'shman, Anuswára and Visarga?

A—Vide Ss. 15, 13, 10, 11, 12, 17.

II.—Classify the following letters? ક, ઝ, થ, ડ, મ, ય, વ, હ, ર, ઉ, એ, ઔ. State the સ્થાન and પ્રાણ of each.

Vide.—p. 8 S. 16.

Do you make any distinction between વ્યંજન and અક્ષર.

A.—અક્ષર Comprises સ્વર as well as વ્યંજન.

III.—Decline બદઓ, and state wherein the declension of this word differs from that of ખભો.

A.—Vide Ss.51 and 52. Decline like ઘો f. Decline કાણું, આપ.

A.—Vide p. 59 (*g*) and p. 58 (*d*).

What is the plural form of સો (100)?

A.—સો or સે as, બસો or બસે.

IV.—What are the transitive, causal, and passive forms of વળ, તપ, તર, પડ? What is the causal form of શીખ, ભળ?

A.—Transitive.	Causal.	Passive.
વાળ	વળાવ	વળા.
તાપ	તપાવ	તપા.
તાર	તરાવ	તરા.
પાડ	પડાવ	પડા.
	શિખાવ-શીખવ,	
	મેળવ.	

Vide p. 64 s. 105 (a) (b) (c).

Distinguish between the terms ભાવે પ્રયોગ and ભાવકર્તૃક.

A.—Vide p. 84 S. 136.

V.—How many kinds of Sandhi are there?

A.—Vide p. 13.

Do you write કવેસર, કવેશ્વર, કવિશ્વર or કવીશ્વર?

State your reason for the orthography you consider correct.

A.—The correct orthography is કવીશ્વર (કવિ + ઈશ્વર) Vide p. 13 rule (a).

VI—Resolve into their elements the following compound words:—

સૂર્યોદય, મનોયત્ન નિરાધાર, નિર્ધન, નિસ્સત, નિષ્કલંક, સદાચાર, સજ્જન, જગન્નાથ, તત્કાળ, પિત્રર્થ, ઉદ્ધાર, અચ્છેર, શબ્દવ્યુત્પત્તિ, અધીશ્વર, દામોદર, મુરારી, જગદીશ, નમસ્કાર,

A.—સૂર્ય + ઉદય. (vide p. 13 (b).
મનઃ + યત્ન (vide p. 14 (c).
નિઃ + આધાર (vide p. 14 (a).
નિઃ + ધન (vide p. 14 (a).
નિઃ + સત (vide p. 14 (b).

નિઃ + કલંક (vide p. 14 (b).
સત્ + આચાર (vide p. 14-A (b).
સત્ + જન (vide p. 14-A (c).
જગત્ + નાથ (vide p. 14-B. (e).
તત્ + કાળ (vide p. 14-A.(a) para 5
પિતૃ + અર્થ (vide p. 13 (c).
ઉત્ + હાર (vide p. 14-B. (d).
અદ્ + શેર final dental before initial શ is changed to ચ (Vide p.14-A last two lines).
શબ્દ + વિ + ઉત્પત્તિ (vide p. 13 (c).
અધિ + ઇશ્વર (vide p. 13 (a).
દામ + ઉદર (vide p. 13 (b).
સુર + અરિ (vide p. 13 (a).
જગત્ + ઇશ (vide p. 14-A. (b.) para 6.
નમ + કાર (vide p. 14 (b).

VII.—Name the several kinds of compounds (Samás). State to which of them the following words belong :—

ખાનપાન, પાઠશાલા, વનવાસ, ત્રિલોક, મહાગુણી.

A—Vide Pp. 109 to 112.

ખાનપાન (દ્વંદ્વ); પાઠશાલા (the Dative Tatpurusha); વનવાસ (The Locative Tatpurusha); ત્રિલોક (Dvigu); મહાગુણી (Bahuvrîhi).

VIII.—What is the meaning of each of the following prefixes? સમ, નિસ, પ્રતિ, ઉપ, ઉત્? Illustrate your answer by examples.

A.—Vide p.p. 150, 148, 149, 147, 151.

IX What are the Sanskrit forms of ફૂળ, વાઘ, સઘળું, કવેસર, અગિયારસ, પુજારાધે, વાડી?

A—(1) ફૂલ; (2) (7) p. 11 Part VIII; (3) સકલ; (4) કવીશ્વર; (5) એકાદશી; (6) પુજ્યારાધ્ય. (પૂજાઈ).

1868.

I—What do you understand by the term Guṇa and Vriddhi as applied to vowels Give one or two examples.

A—Vide p. 12.

II—Show the result of Sandhi in the case, first of simple vowels similar and dissimilar, and next, in the case of diphthongs.

A—Vide p. 13 (a) (b) (c) (d).

III—What euphonic changes occur in combining the following words; સત્ + જન, પુનઃ + વિવાહ, મનઃ + યત્ન, સત્ + ધર્મ, સત્ + શાસ્ત્ર, સત્ + સંગી.

A—Vide Vyanjana Sandhi p. 14-A (c); પુનર્વિવાહ; Vide Visarga Sandhi p. 14 (c); સદ્ધર્મ (Vide Vyanjana Sandhi rule (a) p. 14-A; સચ્છાસ્ત્ર (Vide p. 14-(A); સત્સંગી (Vide p. 14-A Vyanjana Sandhi rule (a).

IV—Give the meanings and derivation of અધિકાર, અવકાર, સાકાર, અવગુણ, ઉપકાર, અનુસરતુ, અનુકૂલ, પર્યટન, વ્યાકરણ, વ્યાપાર, સૌંદર્ય, પાંડિત્ય, નાગર, ગૃહસ્થ, દેશસ્થ, ભૂચર, જલચર, ખેચર.

અધિકાર=Authority, power (અધિ above and કૃ to do).

અવકાર=Disrespect (અવ down, કૃ to do).

અવગુણ=Disadvantage; bad qualities (અવ down and ગુણ quality, advantage).

ઉપકાર=Obligation (ઉપ near and કૃ to do.)

અનુસરતુ=Agreeable (અનુ after, સૃ to go).

અનુકૂલ=Favourable (અનુ after કૂલ–સમુદ family).

પર્યટન=Peregrination (પરિ about. અટન moving).

વ્યાકરણ=Grammar (વિ=વિશેષ આ=limit સમંતાત્ ચોપાસ and કરણ from કૃ to do=સમંતાત્ વિશેષ જેણે કરીને કરીએ તે, અર્થાત્ શબ્દનો પ્રકૃતિ પ્રત્યયરૂપી વિશેષ આકાર જેણે કરીને કરીએ તે.

વ્યાપાર=Traffic, commerce (વિ=વિશેષ, આ=સમંતાત and પૃ to fill=વિશેષ જેમાં મેળવીએ તે).

સૌંદર્ય=Beauty a noun from the adjective સુંદર by the તદ્ધિત termination.

પાંડિત્ય=Learning a noun from the adjective પંડિત.

નાગર=A citizen derived from નગર a town.

ગૃહસ્થ=A householder (from ગૃહ a house and સ્થ living or ગૃહ wife and સ્થ living=living with wife)

દેશસ્થ=Original inhabitant (from દેશ a country સ્થ residing.

ભૂચર=That moves on land; terrestrial (from ભૂ the Earth and ચર to move).

જલચર=A water-animal (from જલ water, ચર to move).

ખેચર=A bird (from ખ the heavens, ચર to move).

V.—Give the derivation of લ્યાં, ત્યાં, જ્યાં, ક્યાં and of the underlined word in તને ગાતાં આવડે છે. The force of the termination is required.

A.—They are corruptions of the Sanskrit words અસ્યાં, તસ્યાં, યસ્યાં, કસ્યાં તાં. The

in ગાતાં is probably a corruption of the Sanskrit participial ending તું, and the word has the force of a noun (ગાતાં=ગાતું, ગાવાતું).

VI.—Can you give the Sanskrit forms of ઓસરવું, જોઇએ, ઉઠવું, બેસ, પેસ. છે, હો ?

A.—અપસૃ, યુજ્યતે, ઉત્થાન, નિવિશ, પ્રવિશ, અસ્તિ (for છે and હો).

VII.—Give examples of the formation of active verbs (કર્મકભેદ) from neuter verbs, and of the causal and passive forms of the same.

A.—Vide pp. 64-65 S. 105.

IX.—(a) What do you understand by the terms પ્રત્યય, અવ્યય, ઉપાંત, પૂર્વંગ, અનુગ, ઉપસર્ગ, કૃદંત, તદ્ધિત ?

A.—Vide pp. 15 and 16; for કૃદંત Vide p. 73 S. 117.

(b) Is there any accent (પ્રયત્ન) in Gujarati and what part of the word sustains the accent?

A.—Vide answer to question VII of 1866. The general tendency is to place the accent on the first letter; as, કપટ, પાલો, સવે. There can be no accent on the last syllable.

1869.

I.—State the points of difference between the English and Gujarati alphabets; and mention the letters in each which have no trueequivalents in the other.

A.—Vide p. 9.

II.—Write the following words correctly, using joined letters where necessary, and long and short vowels:—આકરશણ, કરમભરશટ, પરસીધ, શરમ (shame), શરમ (labour), શરેશટતા, શુકશમ દરશટી, શતંતર.

A.—આકર્ષણ, કર્મભ્રષ્ટ, પ્રસિદ્ધ; શરમ, શ્રમ, શ્રેષ્ટતા, સૂક્ષ્મદૃષ્ટિ, સ્વતંત્ર.

III.—Enumerate the case of the Gujarati noun, giving the names which express their grammatical relations.

A.—Vide p. 31 S. 41.

IV.—(a) What term would you use in Gujarati to express an abstract noun?

A.—Vide p. 17 S. 22 (c).

(b) Give six examples of Abstract nouns,—three of Sanskrit, and three of Persian or Arabic origin.

A.—Vide p. 24 (11) (13).

V.—Are all nouns with the affix એ necessary in the third case? If you answer in the negative, give examples in proof of your view

A.—Vide p. 33 para 3.

VI.—Has the Gujarati language any advantage over English in the plural of the first personal pronoun?

A.—Vide p. 56 S. 83.

VII.—How does the grammatical usage of most સકર્મક verbs in Gujarati differ in the

past tense from that of English transitive verbs?

A.—Vide p. 61 S. 90.

IX.—Translate the following :—

૧. કુતાને મ્હોડે ઢાંકણું છે, કંઈ જગતને મ્હોડે ઢાંકણું છે

૨. તમારે શું, તમે આમે બજાવો ને આમે બજાવો.

૩. પાસો પડે તે દાવ, ને હાકેમ ચુકવે તે ન્યાય, હવે જડજનો વાંક કાહાડવો તેમાં આપણી નાદાની જણાશે.

૪. નાવપર ગાડાં ને ગાડાંપર નાવ, એમ ચાલ્યાંજ જાય છે, કંઇ નેળનાં ગાડાં નેળમાં અટકી રેહેતાં નથી.

૫. એ તો ભાઇ નદી નાવનો સંજોગ છે, નહીંતો વળી અમે ક્યાંહાં ને તમે ક્યાંહાં ?

A —(1) Vide part XIII. p. 6 ; (2) Vide part XIV. p. 49 ; (3) Vide part XIV. p. 53. To find fault with the judge is only to expose one's own ignorance.

(4). Vide part XIV. p. 52.

(5).—Vide part XIV. p. 29.

X.—What are the Prayogas of the underlined verbs in the following sentences :—

૧. હાયરે પાસ થવાના સમાચાર મળ્યા એટલે કેવું નાબીથી હસવું આવે છે !

૨. ગણિત, કાવ્ય અને અર્થવિદ્યા, એ એણે એવાં તો ઉત્તમ રીતે વાંચ્યાં છે કે તેમાં તો તે એકકો છે,

૩. ભાઇ હું તમને શી વાત કહું, તે છોકરાં છેક દીવા થતાં સુધી રમ્યાં કરતાં હતાં.

A—ભાવકર્તરિ; કર્મણિ; અકર્મકકર્તરિ.

1870.

I—mentin the *Prán* and *Sthán* of each of the letters જ, થ, શ, ભ, ટ, ધ, લ, છ, and say which of them are soft (ઘોષ) and which hard (અઘોષ).

A—Vide p. 8.

II—Resolve the following compound words, and state the rule of *Sandhi* for each compound :—મનોયત્ન, સત્યાર્થ, ન્યૂન, લોકોપકાર, ભાનૂદય, સ્પર્શાક્ષર, અતીચ્છા, પરમેશ્વર.

A—મનઃ × યત્ન (vide p. 14 (c); સત્ય + અર્થ (vide p. 13 (a); નિ + ઊન=ન્યૂન (vide p. 13 (c); લોક + ઉપકાર (vide p. 13 (b); ભાનુ + ઉદય (vide p. 13 (a); સ્પર્શ + અક્ષર (vide p.13 (a); અતિ + ઇચ્છા (vide p. 13 (a); પરમ + ઈશ્વર (vide p. 13 (b).

III--Has અનુસ્વાર one uniform sound in Gujarati ? If not, mention the different ways in which it is pronounced, and what determines its sound in each particular case.

A--Vide p. 6 s. 14 (a) (b).

IV--(a) How many genders are there. ?

A--Vide p. 18 s. 23.

(b) How do you determine the genders of nouns and pronouns ?

A--Vide p. 18 s. 23 para 2.

(c) What are the feminine forms of the following :--હંસ, પટેલ, પોપટ, બાજટ, નાગ, રાગ, પાડો, ફિણ ?

A--For (1) (2) (5) (6) vide p. 27 s. 27 I) (c) and 2 (c) (b) (d) respectively; for others

પોપટી or મેનાં; ખાજડકી; પાડી (f. of small He-buffalo) or ભેંશ (f. of big buffalo; કલમ respectively.

V—Explain the use and origin of case terminations.

(a) What are they designed to express ?

(b) What was their original form ?

(c) Derive the word વિભક્તિ, and say whether or not, in your opinion. its etymological meaning is in accordance with its use.

A—Vide p. 30 S. 39.

(d) Decline ઘો. માથું, ઓળો, and જૂ.

A--Vide p. 37 s. 52 for ઘો; decline માથું like છોકરૂં (vide p. 41 (1). ઓળો is declined like ધંધો) vide p. 39 (c); જૂ is declined like સાસુ (vide p. 40 (h).

VI--What is the regular termination of the past participle (ભૂત કૃદંત) of the Gujarati verb ? Mention any exceptions you may remember to the rule.

A--Vide p. 88 S. 142.

VII--Can the Negative adverbs ન or નહિ, and નથી be used interchangeably with all parts of a verb ? If not, state when the one must be employed, and when the other.

A--Vide p. 76 S. 126 and p. 77 para 3.

VIII-Do all post-positions (નામયોગી) in Gujarati require the same termination in the nouns which they follow ? If not, mention the different terminations in use, and state what you consider to be the grounds of the difference.

A--Vide p. 104 S. 163.

IX—(a) Mention the various classes of compound words (સમાસ) and state what is the distinguishing characteristic of each class.

A—Vide p.p. 109 to 112.

(b).—State the Sama's of each of the following words :—

પ્રદક્ષિણા, અરણ્યગત, ગર્ભવાસ, મહાપંડિત, સદાચરણ, વક્રભવન, નિરંજન, પુનર્વિવાહ, સુરજમાળા, દ્વિદળ, બલાત્કાર, પ્રત્યાઘાત, રાજારાણા, ષડ્રિપુ.

A—સપ્તમી તત્પુરૂષ—અરણ્યગત, ગર્ભવાસ; ષષ્ઠીતત્પુરૂષ—સુરજમાળા; તૃતીયાતત્પુરૂષ—બળાત્કાર.

અવ્યયીભાવ—પ્રદક્ષિણા, નિરંજન, પુનર્વિવાહ, પ્રત્યાઘાત.

કર્મધારય—મહાપંડિત, સદાચરણ, વક્રભવન.

દ્વિગુ—દ્વિદળ, ષડ્રિપુ.

દ્વંદ્વ—રાજારાણા.

X.—(a) Point out the prefixes in the following words :—

પ્રતિવાદી, પર્યટન, ઉપભોગ, વિધવા, દુર્ભાષણ, સંસ્કૃત, નિઃસંશય.

(b).—Mention some other words having the same prefixes.

A—(a)પ્રતિ, પરિ. ઉપ, વિ, દુઃદુર્, **સમ્**, નિઃor નિસ્.

(b).—Vide Part VI.

XI.—State the વર્ણ, **the** ભેદ, and the પ્રયોગ, of each of the underlined **verbs** in the following sentences :—

રાજાએ મને એક ઘણો સારો ઘોડો **આપ્યો**; પણ મારાથી ઘોડાપર બેસાતું નથી, તેથી તે મારા કામમાં **આવે**

એવો નથી. જો મને પાલખી આપી હોત તો સારૂં પરંતુ તેમની આગળ મારાથી એમ કહેવાય ? તેઓ જે કંઇ આલે તે મારે, તેમનો આભાર માનીને, લેવું જોઈએ. મારો ભાઇ મને જે દાન મળ્યું હતું તે જોઇને મારી મજાક કરવા મંડયો તેથી મને બહુ માઠું લાગ્યું ખરૂં.

A—(૧)સકર્મક, મૂળભેદ, કર્મણિપ્રયોગ.
(૨) અકર્મક, સહ્યભેદ, ભાવેપ્રયોગ.
(૩) અકર્મક, મૂળભેદ, કર્તરિપ્રયોગ.
(૪) સકર્મક, „ કર્મણિ.
(૫) „ સહ્યભેદ „
(૬) „ મૂળભેદ કર્તરિ.
(૭) „ „ કર્મણિ.
(૮) અકર્મક „ કર્તરિ.
(૯) „ „ „

XII Explain the following proverbs, and show their application :—

(a) સૂળીનું વિઘ્ન કાંટે ગયું.
A—Vide part XIII p. 23.
(b) ભેંસ આગળ ભાગવત.
A—Vide part XIII p. 18.
(c) વખાણી ખીચડી દાંતે ચોટે.
A—Vide answer to paper of 1865 VI(4).
(d) મિયાં પડયા પણ તંગડી ઉંચી.
A—Vide part XIII p. 19.
(e) ગામમાં પેસવાનો હુકમ નહિ ને પટેલને ઘેર ઉનાં પાણી.
A—Vide part XIII p. 7'
(f) જ્યાં મળી રોટી ત્યાં પડ્યા લોટી.
A—Vide part XIII p. 9.

1871.

I.—(a) Explain and illustrate the terms વર્ણ, અક્ષર, અનુસ્વાર, અન્તસ્થ, જોડાક્ષર and શબ્દ.

A.—Vide pp. 2, 10, 5, 11, 2.

(b) How many representatives of nasal sounds are there in the Gujarati alphabet? Write them in order.

A.—Vide p.3.

(c) State the Stháns to which the following letters belong:— શ, પ, સ, ટ, ત, લ, ર, વ, છ.

A.—Vide p.8.

II.—Mention the affixes by which nouns are formed from adjectives, and give examples of nouns so formed.

A.—તા, ત્વ, આઈ, આણ, આશ, પણું, ઈ; as, સલતા, દઢત્વ, ચતુરાઈ, ઊંડાણ, મીઠાશ, ડહાપણ, ગરા.

III.—What do you understand by ઊભયવર્ણુ verbs? Illustrate your answer by examples.

A.—Vide p. 62 S. 94. રમ, પી, &c., can be so used.

IV.—Write down the past tence (ભૂતકાળ), singular and plural, of the indicative mood of the verb સુવું.

A.—Sing. સુતો. Plur. સુતા.

V—Do all transitive (સકર્મક) verbs take the કર્મણિપ્રયોગ in the past tense (ભૂતકાળ)? Should your answer be in the negative, illustrate it by examples.

A.—Vide p. 120 rule XXXI.

VI.—(a) What do you understand by the કર્તા, what by the કર્મ, and what by the ક્રિયાનાથ of a verb?

A.—Vide p. 82 Ss. 128,129.

(b). State when the કર્તા, and when the કર્મ is the ક્રિયાનાથ.

A.—Vide S. 129.

VII.—Define અવ્યય. How many kinds of અવ્યય are there? Give two examples of each kind.

A.—Vide p. 15 para. 5 and p. 16 Ss. 20-21. As for examples Vide pp. 94 to 108 Ss. 149 to 167.

VIII.—Give the meanings and derivations of the following words :—કામ, અર્વાચીન, દાસ, દાન, દરિદ્ર, પ્રલય, કથા, સૂત, વિવેકી, ઉપયોગી, સંરક્ષણ, આરંભ, સૃષ્ટિ.

A.—કામ Work &c. Vide answer to question VI paper 1864 from કૃ to do ; God of love from કમ્=to wish.

અર્વાચીન=Modern from અર્વ hither, and અંચ્ to go.

દાસ=Slave, servant from દાસ્ to give.

દાન=Gift from દા to give.

દરિદ્ર=Poor from દરિદ્રા to be poor.

પ્રલય=Havoc from પ્ર forth and લી or લય્ to go.

કથા=A tale from કથ્ to tell, to narrate.

સૂત=Born, son from સૂ to be born.

વિવેકી=Shrewed, intelligent from વિ+વિચ્ to think.

ઉપયોગી=Useful from ઉપ near and યુજ્ to join.

સંરક્ષણુ=Preservation from સં together with, with and રક્ષ to keep.

આરંભ=Begining from આ and રભ્ to begin.

સૃષ્ટિ=Nature from સૃજ્ to create.

IX—When a personal pronoun of the first person, and a noun not in apposition with it, together form the subject (nominative) of a verb, of what number and person must the verb be? Illustrate your answer by examples.

A--Vide p. 119 rule XXIX.

X--Give examples of verbs having two objects (કર્મ) and explain the distinction between these objects.

A--Vide p. 33 s. 46. Examples are:— આપ. શીખ, કહે, ખવાડ, પમાડ. &c.,

XI--મેં મારે હાથે કર્યું State the distinction between the relation expressed by the third case in the word મેં and that expressed by the same case in the word હાથે, in this sentence.

A.—મેં Denotes the Agent performing the action and હાથે denotes instrumentality.

1872.

I.—Write all the cerebral (મૂર્દ્ધસ્થાની), and the dental (દંતસ્થાની) letters, and the semi-vowels (અંતસ્થ).

A.—Vide S. 16 p. 8 and S. 11 p. 5.

II.—(a) What is the gender of ગાડું, બહારૂં, ગઉં, જગો, and મેળો?

A.—ગાડું n. (Vide p. 25 S. 26 (1); બહારૂં n. ગઉં m. an exception. જગો f. (Vide p. 20 s. 24 (3) exception see errata; મેળો m. (Vide p. 20 S. 24 (3).

(b) What is the Ablative (પંચમી) case of the words given above? State why the declension of ગાડું and મેળો differ from that of ગઉં and જગો.

A—ગાડાથી-થકી; બહારાથી-થકી. (Vide p. 41 S. 53 (l); ગઉંથી-થકી (Vide p. 39 S. 53 (d); જગોથી-થકી (Vide p. 40 S. 53 (i); મેળાથી-થકી (Vide p. 39 S. 53 (e). As for difference in declension Vide reasons given at p. 37 Ss. 51-52.

III.—(a) Give one or two examples of substantives masculine the feminine of which is formed by the affix (પ્રત્યય) ણી, and examples of those formed by ડી.

A—Vide p. 27 S. 27 (d).

(b) Among the names of liquids (પ્રવાહી-પદાર્થ). are there any that are masculine; any feminine?

A.—રસ m. પારો m. દારૂ m. રસીf. છાશ f.તાડીf.

IV.—(a) What is the stem or base (પ્રકૃતિરૂપ) of ઘોડો. ઈંડું. કાળો. ઘોળું?

A—ઘોડ, ઇંડ, કાળ, ઘોળ.

(b) When is the final vowel of the base lengthened (પ્રકૃતિના અંત્ય સ્વરની વૃદ્ધિ) in the case of substantives, and in that of adjectives?

A.--Vide p. 37 S. 51 ; p. 42 S. 57.

(c) When does an adjective take the same case ending (પ્રત્યય) as the substantive with which it is in concord, the case of the substantive being neither the nominative nor the accusative ?

A.--Vide p. 50 S. 70 (a) (c) Instr. and Voc. Sing.

V.--(a) What is the case of "મારે હાથે" and "મારે હાથ" in the following sentences:-- મેં મારે હાથે કર્યું છે ;-મારેહાથે ફોલ્લો થયો છે;-તેકામ મારે-હાથ આવ્યું છે ?

A.--Vide p. 32 S. 45 1st para ; Vide also pp 35-36 S. 49 paras. 1-2.

(b) What is the difference of the relationship expressed by the case of મેં and of મારેહાથે in the first of the sentences above ?

A--Vide p 33 S. 45 para 3. One is Agent and the other means.

VI.--(a In the sentences મારે કરવું જોઇએ and મારેકરવુંપડેછે, what is the case of મારે in the one, and of મારે in the other ? Give your reasons for the opinion you may express.

A.--Vide p. 81 S. 127 (e).

(b) In the same sentences what is the subject (ક્રિયાનાથ) of the verbs જોઇએ and પડેછે ?

A.--Vide the same as above.

VII--When the past participle of the verb મારું is substituted for the past tense, is its construction (પ્રયોગ) always passive (કર્મણિ), or always active (કર્તરિ)? or is it sometimes

the one and sometimes the other? If you think it is sometimes the one, and sometimes the other, support your opinion by examples; or state when the construction may be કર્તરિ, and when કર્મણિ.

A--Vide p. 83 s. 133 para 2. It does not come in any of the verbs mentioned there and therefore it is always કર્મણિ. If the meaning of the word માંડવું be the opposite of રાંડવું it is sometimes કર્તરિ and sometimes કર્મણિ; as, તે માંડ્યો He married again (કર્તરી); તેણે ઘર માંડ્યું He became a householder (કર્મણિ).

VIII—What is the natural, or proper, case (વિભક્તિ) in which the subject (ક્રિયાનાથ) of a sentence stands?

A--Vide p. 113 S. 177 rule III.

IX—Where has the dative case (ચતુર્થી) intruded into the province of the proper case of the subject; i. e. when does the ક્રિયા-નાથ stand in the dative case? Give two or three examples.

A—મારે દસ રૂપીઆ જોઇએ છીએ; મને લાગ્યું તેમ કર્યું.

X—What different cases (વિભક્તિ) does the Agent ((કર્તા) of verbs in the passive (કર્મણિ or સહ્ય) voice assume?

A--તે મરાયો (Nominative); તેનાથી જવાય છે (Ablative alongwith the Genitive); મનમોહન-દાસથી જવાય છે (Ablative); હાથે કરાય તો કરો (Instrumental).

1873.

I--What letters of the Gujarati alphabet are designated અંતસ્થ, ઉષ્મ, ઘોષ, and અઘોષ?

A--Vide p. 5 Ss. 11, 12, 13; p. 8 S. 16.

Why are the consonants from ક to મ designated સ્પર્શ?

A—Vide p. 4 S. 10.

II--Write the following words, substituting nasal consonants for the Anuswára:- અંગરખો, ઘંટડી, પંચખંડી, વંશાવળી, કુંવારી, અંજન અંબિકા, દંડી, ભંમરો, બંબો, ટંટો. Give the સ્થાન of each of the nasals substituted for the અનુસ્વાર.

A--Vide p. 6 S. 14 (a) (b); vide also p 8.

III—What do you understand by the term સંધિ?

A—Vide p. 12.

Resolve the સંધિ in the following words:--ભાનૂદય, નાયક, મુરારિ, ઉમેશ, સજ્જન, સટ્ટીકા, દક્ષણોત્તર. જાત્યૌષધ, પિત્રર્થ, તચ્ચરિત્ર, ષણ્માસ, નમસ્કાર, જ્યોતિશ્શાસ્ત્ર.

A—ભાનુ + ઉદય (vide p. 13 (a); નૈ + અક (vide p. 14 (d); મુર (name of a dæmon) + અરિ (enemy) (vide p. 13 (a); સત્ + ટીકા (vide p. 14-A (c); દક્ષણ + ઉત્તર (vide p. 13 (b); જાતિ + ઔષધ (vide p. 13 (c); પિતૃ + અર્થ (vide p. 13 (c); તત્ + ચરિત્ર (vide p. 14-A (c); ષટ્ + માસ (vide p. 14-B (e); નમ: + કાર (vide p. 14 (b); જ્યોતિ: + શાસ્ત્ર (vide p. 14 (b).

IV—What kinds of nouns are the following:–ઘાસ, ઘા, ઘો, લુ. દાપું, સાદુ, કુઈ, કાકડી, લેખણી.

A—All are common nouns except લેખણી if it means writing which is an Abstract noun.

V--Does the form of all nouns in Gujarathi indicate their gender? By what various forms is the feminine gender indicated?

A.—No. (Vide pp. 20 to 25 Ss 24 25.

VI—How many પ્રયોગs are there? What terms in English Grammar correspond to the Gujarati prayogas?

A.—Vide Ss. 130 to 137.

VII.—What do you understand by the term સમાસ?

A.—Vide p. 109 Ss. 168-169.

Give two examples of each kind of Samás.

A.—Vide pp.109 to 112 Ss. 168 to 176.

VIII.—Give the negative form of the following :--

ઘણા લોક આવ્યા ;—ઘણા લોક આવ્યા છે ;—ઘણા લોક આવ્યા હોય ;—ઘણા લોક આવ્યા હતા ;—ઘણા લોક આવ્યા હોત.

A--ઘણા લોક આવ્યા નહિ;—ઘણા લોક આવ્યા નથી;—ઘણા લોક આવ્યા ન હોય; ઘણા લોક આવ્યા ન હતા; ઘણા લોક આવ્યા ન હોત.

Show by simple translation into English, the difference of meaning between the sentences above. The peculiar force of each tense is required.

A.—Many people came ;-many people have come ;—Many people may have come ; Many people had come ;—Many people would have come.

IX.—Translate the following sentence:—

"ભરતખંડે ઉદય પામવાનાં સુચિન્હ દેખાડવા માંડ્યાં છે" (ભરતોદય).

A.—India has begun to show good signs of a rise (prosperity).

Parse "માંડ્યાં છે" stating distinctly its prayoga, subject, and agent.

A—Karmani Prayoga, ભરતખંડ is the subject and સુચિન્હ is the Agent (क्रियानाम).

Parse દેખાડવા giving its derivation, conjugation (ભેદ); and the cognate transitive and intransitive forms or conjugations (સકર્મક તથા અકર્મક ભેદ).

A—derivation દેખ, conjugation is પ્રેરકભેદ; the word દેખાડવા in the sentence is itself સકર્મક ભેદ In the sentence ભરતખંડ ઉદય પામવાનાં સુચિન્હવાળો દેખાવા માંડ્યો છે દેખાવા is અકર્મકભેદ.

1874.

I—What feminine nouns take the neuter termination ઉ? Mention any masculine noun ending in ઉ.

A—વહુ. જુ (vide p. 25 S. 26 (1) exceptions.

II—What is the difference of meaning between આપ, આપણે, તમે, અમે?

A—Vide pp. 57–58.

III—What is the meaning of the term સંધિ; what of સમાસ?

A—Vide p. 12 and p. 109.

IV—Is the conjugational passive formed from transitive or intransitive roots, or from both? Prove your answer by examples.

A—From transitive only; as, લખ-લખાય. Sometimes from intransitive; as, જા-જવાય, બેસ-બેસાય.

V—By what various modes is the idea of passivity expressed idiomatically in Gujarathi? Give one example of each mode.

A—(૧) સહુ ભેદે કરીને-કરાયું, ખરચાયું &c.,

(૨) ખા ક્રિયાપદને નામની સાથે બોલવાથી-માર ખાય છે, સોટી ખાય છે.

(૩) જા ક્રિયાપદથી-તેઓ માર્યા જાય છે.

(૪) સામાન્ય રૂપની સપ્તમી સાથે આવ ક્રિયાપદથી-જોવામાં આવે.

VI.—What verb is used in Gujarathi as an auxiliary to form compound tenses? How many compound tenses (મિશ્રરૂપ) are there?

A.—Vide Ss 120 and 122.

VII.—What verbs combine with other verbs to form compound verbs (સંયુક્ત ક્રિયાપદ)

A.—Vide S. 121.

Give two or three examples (a) of compound verbs; (b) of compound nouns

A.—(a) મારી નાંખ, ફેંકી દે; (b) મારફાડ, રંગઝંગ, ગપસપ, મારામારી, ગાળાગાળી, લાતોલાત.

VIII.—How many *Upasargas* are there? Can you enumerate them? Name other prefixes not Upsargas.

A —There are 21 upasargas in Sanskrit (Vide Part VI). They are as follows :— અતિ, અધિ, અનુ, અંતર, અપ, અપિ, અભિ, અવ, આ, ઉત્. ઉપ, દુસ્-દુર, નિ, નિસ્, પરા, પરિ, પ્ર, પ્રતિ, વિ, સમ્, સુ.Other prefixes are :—અ, અન્. અણ, કુ, ન, નાના, પશ્ચાત્, પુનર્. પુરા, મિથ્યા, સ or સહ,સ્વયમ્, કમ, ખુશ, ખુબ, ગૈર–ગેર, દર, ના, નિ, નિર્. નીમ, નીમે, નેક, પેશ, બદ, બિન, બે, લા, શાહ (as, શાહરાહ=રાજમાર્ગ), શાહા (શાહાજાદા=પાટવી પુત્ર), સર (ફારશી શિર=માથું, મુખ્ય; as, સર સુબેદાર, સરકારકુન).

IX.—What do you understand by the terms ભાવકર્તૃક, અકર્તૃક, and ઉભયવર્ણ ?

A.—Vide Ss. 94, 95, 96, 97, p.p. 62-63.

X.—What do you understand by the terms વિશેષ્ય પક્ષ and ક્રિયાપક્ષ ? In the following sentences point out the વિશેષ્ય પક્ષ :—

રાજ્યનું કામ કારભારી ચલાવે છે.

કારભારીઓ રાજ્યનું કામ ચલાવ્યું.

Give the reasons on which you found your answer.

A—Vide Part XXI p. 9.

1875.

I—Write all the aspirate (મહાપ્રાણ) consonants and the dental unaspirate consonant (દંત્ય અઘોષ અલ્પપ્રાણ).

A—Vide p 8.

II –(a) What is the meaning of the terms સંધિ, સમાસ, સંયુક્ત ક્રિયાપદ and મિશ્રરૂપ ?

A—Vide p. 12, p. 109, p. 77, p 75 S. 120.

(b) What are the *Upsargas*, and what their use ?

A.—As for Upsargas Vide answer to question VIII. of 1874

The Upsargas are used to show different meanings of the roots &c., to which they are prefixed; as, for an example the word હાર derived from the root હૃ when prefixed by the upsarga અનુ it means imitation, copy.

III.—Give three or four examples of substantives masculine ending in આ ; and of substantives feminine ending in the same vowel.

A.—રાજા m. દેવતા m. મહિમા, m ; માતા f, વિદ્યા, f, and લતા f.

IV.—What are the feminine forms of the words રાજા, બ્રાહ્મણ, રજપુત, કોળી હજામ ઉંટ, હાથી.

A—રાણી, બ્રાહ્મણી, રજપુતાણી, કોળણ, હજામડી, ઉંટડી, હાથણી. (Vide p. 27).

V.—Give the present participle masculine, the future participle masculine, and the past participle masculine of the verbs સુવું, હોવું, રેહેવું.

A.—સુતો-સુવાનો-સુતો ; હતો-હોવાનો-હતો ; રેહેતો-રહેવાનો-રહ્યો.

VI.—Give the two past participial forms (ભૂતકૃદંત and વિશેષભૂતકૃદંત) of the verbs સુવું, હોવું, ખાવું, પીવું, બીહવું, કેહવું, દેવું, લેવું, કરવું, દેખવું, નાસવું, પેસવું, બેસવું.

A.—For કેહેવું Past p. કહ્યું, કીધું and Remote Past p. કહેલું, કીધેલું; for the rest Vide p. 88 S. 142.

VII.—Give the root ધાતુ, Sanskrit) of the verbs કર, થાપ, કહે, દેખ.

A.—કૃ, સ્થા. કથ્, દૃશ્. (Vide part IX).

VIII.—Give the various forces (meaning) in which the simple present tense (શુદ્ધ વર્તમાન કાળ) is used.

A.—Vide S. 116 (a) p. 70.

IX.—What is the difference of force, or meaning, between the two past participles, the ભૂત કૃદંત and the વિશેષ ભૂત કૃદંત ?

A.—Vide p. 74 (c) (d).

X.—Give the meaning of the proverb "ચોર કોટવાળને દંડે." Parse the words, and give the derivation of કોટવાળ.

A.—Vide part XIII. p. 3 line 34.

1876.

I.—Explain the terms સ્પર્શ, ઘોષ, અઘોષ, ઉષ્મા, અંતસ્થ.

A.—Vide S. 10, S. 13, S. 12, S. 11.

II.—When does anuswár stand for a સ્પર્શ letter? Illustrate your answer by examples.

A.—Vide S 14 (b).

III.—Is there any difference of meaning between અમ and અમે,—તમ and તમે,—આપ, આપે and આપણે,—તેને, તેમને and તેઓને! In what

kinds of composition are some of the above words preferred to others?

A—There is no difference in meaning between આમ and અમે, તમ and તમે; આપ is in the nominative case and આપે is in the instrumental case; આપ means your honor and આપણે means we. તેને third person sing. acc. case. તેમને and તેઓને plu. number of તેને. અમ, તમ and sometimes તમને are preferred to અમે, તમે and તેઓને in prosody.

IV—Name the Samásas to which the following compound words belong:—

રાજાપ્રજા, ખરૂંખોટું, ન્હાનામોટા, સૂડગર, હસ્તકાર્ય, સુખમાર, ગ્રંથકર્તા, મહારાજા, સદ્‌ગુણ, ચતુર્વેદ, ચતુર્વેદી.

A—First three are copulative compounds; (૪) દ્વિતીયા તત્પુરૂષ; (૫) (૬) તૃતીયા તત્પુરૂષ; (૭) ષષ્ઠી તત્પુરૂષ; (૮)(૯) કર્મધારય; (૧૦) દ્વિગુ; (૧૧) બહુવ્રીહિ.

V—Translate and give the derivation of:—

"માવતર or માવેતર," "કોટવાલ," "ગોપાલ," "ગોવાળિયો," "ગરૂડો," "અચ્છેર," "ચોપાસું."

A.—મા(તા) પિતરો. પ is changed to વ. (Vide Part VII. p. 3 rule 12)=Parents. કોટ (Fort) + પાલ (protector, keeper)=keeper of the Fort. ગો + પાલ=protector of cows. ગો + પાલક (પ is changed to વ, ક is dropped)=cowherd. ગરૂડો from ગુરૂ Sans. a priest; the word is changed to ગરૂ or ગોર spoken by commons; then a priest of low-cast people (ઢેડ) was so called in a contemptuous way ગરૂડો in the Surat and ગરોડો in

the Ahmedabad district; a brahmin is sometimes contemptuously spoken to be ગરૂડો or ગરોડો by adding ડો. In the same way when a શ્રાવક is contemptuously to be addressed we say શ્રાવકડો. અગ્છેર from અર્ધ + શેર=half a sheer.

ચોપાસુ=ચતુ: + પાર્શ્વ=four sides=all round.

VI.—Translate:—I do; I am doing; I did; I have done; I shall have done; I had done; Had I done? If I had done; I will do; Shall I do? Will I do? Should I have done? Should I not have done?

A—હું કરૂં છું; હું કરે જાઉંછું; મેં કર્યું; મેં કર્યુંછે; મેં કર્યું હશેજ; મેં કર્યું હતું; મેં કર્યું હતું? જો મેં કર્યું હોત; હું કરીશ; મારે કરવું? હું કરૂં? મારે કરવું જોઇતું હતું? મારે કરવું ન હોતું જોઇતું?

VII.—Give the Gujarati for:—Is it reasonable? You are responsible for that statement.—He has acted a noble part.—The sooner you leave the better.—He was very much exhausted.—One is never too old to learn.—The more, the better.

A—(૧) શું તે વાજબી છે? (૨) એ જે તમે કહ્યું છે તેના તમે જવાબદાર છો.

(૩) તેણે એક મોટું (મહાત્માનું, ઉંચું) કામ કર્યું.

(૪) જેમ તમે અહીંથી જલદી જાઓ તેમ સારૂં.

(૫) તે થાકીને લોથ થઇ ગયો હતો.

(૬) ભણવાને માટે ઘડપણનો કંઇ બાધ નથી.

(૭) જેમ વધારે તેમ સારૂં.

IX—Render into English:—"જુઓ, મેં તો તમને કહ્યું છે; પછી તમે જાણો."—" એ કામ તમારે માથે

છે." "એનો શોધ લાગતો નથી."–"તેઓ પુસ્તકોને સારી પેઠે શોધીને વેચે છે."–"એની ભાળ લાગતી નથી."–"તેની ભાળ કહાડવી જોઇએ"–"તેનું દુઃખ જોઇને મારૂં મન દાઝયું"–"જે જેનું હોય તે તેને આપવું."–"જો તો ખરો."

A—(1) Look here, I have told you already; then do as you like. (2) That business is entrusted to you meaning you have to do that business. (3) No clue of it can be had; no trace of it can be found; no information as to his whereabouts has been received; He has not been heard of; (4) They sell books after a careful examination; (5) same as (3); (6) He should be searched for-found out; (7) My mind was grieved to see him in misery.(8) Whosesoever what may be should be given to him.(9)See now, take care, mind.

1877.

I.—Give both the grammatical and etymological signification of the following terms:—અસ્પર્શ, અઘોષ, આભ્યંતર, સત્વવાચક, ઉપસ્થ, અનુપસ્થ; and classify according to their Sthâns the અસ્પર્શ letters and the vowels.

(૧) અસ્પર્શ=અ (not)+સ્પર્શ (contact); because in pronouncing them (letters) there is no complete contact of the organs of speech and they are consequently called અવર્ગીય (not belonging to the organs (સ્થાન) or classes.

(૨) અઘોષ=અ (without)+ઘોષ (sound) and hence they are called hard, surd or nonsonant (Vide S 13 p. 5.)

(૩) આખ્યેય=આ + ખ્યા (to describe) and hence called inflected (Vide S. 19 p. 15).

(૪) સત્વવાચક=અસ્તિત્વ (from અસ્ to be + ત્વ an affix showing abstractness=Being, existence + વાચક speaking=Noun Substantive.

(૫) ઉપસ્થ=ઉપ (near) + સ્થ (standing)=Direct.

(૬) અનુપસ્થ=અન્ (not) + ઉપસ્થ (standing near)=Indirect.

As for classifying the અસ્પર્શ letters and the vowels Vide p. 8.

II.—Write out and illustrate by examples the rules of અનુસ્વારસંધિ, and state under what conditions the વિસર્ગ in combination is represented (a) by ર્, (b) by ષ્, (c) by સ્. Mention exceptions.

A.—Vide p. 14-(a)(b)(c) and p. 14 (a)(b).

III.—Resolve અર્થવચ્છબ્દ, સમુદાય, નાયક, નાવિક, મનોહર and ષણ્માસ; also combine મહા and ઇશ, સત્ and કર્મ, ઉત્ and શર, અંત: and સ્થ; and rewrite પંચ and કંઠ, changing the Anuswáras into the nasal consonants which they represent.

A.—અર્થવત્ + શબ્દ (p. 14-A (d); સં + ઉદાય (p. 14-A. (a); નૈ + અક=નાયક; નૌ + ઇક=નાવિક (p. 14 (d); મન: + હર (p. 14 (c); ષટ્ + માસ (p. 14-B (e); મહા + ઈશ=મહેશ (p. 13 (b); સત્ + કર્મ=સત્કર્મ (p. 14-A (a); ઉત્ + શર=ઉચ્છર (p. 14-A (a); અંત: + સ્થ=અંતસ્થ or અંત:સ્થ (p. 14 (b); પઞ્ચ and કણ્ઠ (p. 14-A (b).

IV.—What are the subdivisions of primitive and derivative words? What parts of speech are termed પ્રધાન શબ્દ, and what મધ્યમ શબ્દ, and why are they so termed? Do you consider this division exhaustive?

A.—સિદ્ધ (primitive) — આશ્રદાયક; ઉપસંગી — ઉપસર્ગાદિ પૂર્વ શબ્દ. / વિભક્ત્યાદિ પ્રત્યય.

સાધિત — પ્રાત્યયિક. / સામાસિક

પ્રધાન શબ્દ are :—વિષયપદ (*noun* and *pronoun*) and ક્રિયાપદ (verb); because they are principal parts of sentence.

મધ્યમ શબ્દ are :— ક્રિયાવિશેષણ (Adverb). / સંયોજક (Post-position and conjunction).

They are called મધ્ય શબ્દs because they are subordinate parts of a sentence. This division is not exhaustive.

V.—Of what genders are સોપારી, વેદી, વિધિ, આગ, તંબાકુ, વિલાયત, ખુશબો, મોતી? Give examples of nouns that have only the masculine, of those that have only the feminine, and of those that have only the neuter form.

A.—(1) Feminine but in Surat it is sometimes used as neuter (2) (3) (4) feminine. (5). Feminine but in some part of Gujarat it is sometimes used as Masculine. (6)

Both feminine and neuter. (7) feminine. (8) neuter. પડીઓ, હીરો, દરવાજો are masculine only; સ્ત્રી, રાઈ, ખાઈ are feminine only; માથું, નામું, ભાતુ, ખાતુ are neuter only.

VI.—What tenses of transitive verbs are put in the karmaṇi *prayoga*, and what in the karttari? Mention exceptions to your answer.

A.—Vide pp. 84-85 S. 138 (a) (b).

Give the *prayogas* of the verbs in the following sentences:—મારે કરવું, મારે, રહેવું, મારાથી કરાય, મારાથી રેહેવાય, હું શબ્દ બોલ્યો.

A.—(1) (3) કર્મણિ; (2) (5) કર્તરિ; (4) ભાવે.

Give a list of atleast eight verbs that are peculiar in the formation of the ભૂતકૃદંત.

A.—Vide p. 88 S. 142.

VII.—What do you understand by Bheda?

A.—Vide p. 63 S. 99.

Of what Bhedas are દાબ, પા, બેલાવ, ફેરવ; ધસેડ, માર?

A.—Vide S. 105 p. 64.

Explain the terms પ્રેરણાર્થ સહભેદ and દ્વિત્વ પ્રેરણાર્થ.

A.—Vide Ss. 107-108.

And explain and illustrate the expressions "એમાં અર્થાંતર રહિત પ્રયોગાંતર છે."

A—There the meaning of both is the same but the prayogas are different; as, તે ખાઈ શકેછે (કર્તરિ) and તેનાથી ખવાય છે. (કર્મણિ).

VIII.—Give the meaning and derivation of:—સ્વયંભૂ, વસુંધરા, વરદ, અંડજ, નિરાળું, લાક

લામ, પરિહાર, સાન્વય, વિગ્રહ, આવૃત્તિ, ઉપદેશ, પ્રવેશ, સાક્ષી, ઘરાક.

A.—સ્વયંભૂ=સ્વયં (self)+ભૂ (to exist) Self Existent=Brahmá, Vishnu, Shiva, God of Love &c.

વસુંધરા=વસુ (wealth)+ધરા (from ધૃ to hold) =holder of wealth=The Earth.

વરદ=વર (a boon or blessing)+દ=grantor =grantor of a boon or blessing.

અંડજ=અંડ (egg)+જ (born)=born in the egg=a bird.

નિરાળું=નિ: (out)+આલિ (row)=out of the line=separate, distinct, different.

લાકલામ=લા (without) + કલામ (words)=no word to reply. It is a Persian word.

પરિહાર=પરિ (round)+હૃ (to take away)=Removing, averting, remedying, clearing away.
સાન્વય=સ (with)+અનુ (after)+અય to (come)= compound.

વિગ્રહ–to resolve as for definition Vide p. 112.

આવૃત્તિ=આ+વૃત્=to return=edition.

ઉપદેશ=ઉપ+દિશ્=to advise=advice, instruction, admonition, preaching.

પ્રવેશ=પ્ર+વિશ્=to enter=entrance, a scene (of a play); Prologue; Introduction.

સાક્ષી=સ (with)+અક્ષિ (eye)=one who speaks as to what he has seen; statement as to what is seen with the eyes and hence evidence, testimony; A witness, an eye witness, a deponent.

ધરાક-ગ્રાહક customer, subscriber from Sans. ગ્રહ્ to take.

IX--Why is one part of a સંયુક્ત sentence called મુખ્યવાક્ય, and the other ઉપવાક્ય, while the different parts of a સાન્વય sentence are designated સંગતવાક્યો? Illustrate by examples,

A.--Vide Part XXI pp. 12-13.

XI.—Translate idiomatically the following sentences:--પછી જે થાય તે ખરૂં. એની વાત એનીજ પાસેછે. હું અહીં આવ્યો તે પેહેલાં મારી દાઢ દુખતી હતી. તે સુખ એક ભૂતના તાપણાની પેઠે આઘુંને આઘુંજ જતું જાયછે. વધારે વિચાર કરવાથી સારૂં ફળ નથી.

A.—(1) Let the result be what it may.

(2) He is what he is.

(3) Before I came here I was suffering from toothache

(4) Happiness though in sight is always beyond my reach like the devil's torch.

(5) No use thinking any more about it.

You may have it all to yourself for me. "Would he were fatter!" "Rest in heaven's determination." I have just returned from seeing my friend off.

A—(૧) મારી તરફથી સઘળું તમે લેજો. (૨)તે માતેલે હોત તો કેવું સારૂં! (૩) દૈવ ઉપર આધાર રાખો. (૪) હું મારા મિત્રને વળાવીને હમણાંજ (પાછો) આવ્યો.

1878.

I.—Substitute the anunásika letters for the anuswára in the following words, giving the reasons for the change :—

A.—Vide p. 8; for the reasons Vide S. 14 (c).

II.—Write out all the મહાપ્રાણ અઘોષ letters.

A.—Vide p. 8.

III.—Separate the component words of the following compounds :—

સચ્છાસ્ત્ર, સચ્ચિદાનંદ, કૃતાર્થ, મહેશ, અન્તોદક, ઉપજીવીકા, વ્યુત્પત્તિ.

A.—(1) Vide p. 14 A. (d); (2) p. 14 A. (c) b); (3) p. 13 (a); (4) p. 13 (b); (5) p. 13 (b); (6) ઉપ + જીવીકા ; (7) p. 13 (c).

IV—What cases of nouns are designated કર્તા, કર્મ, કરણ, સંપ્રદાન, અપાદાન, સંબંધ, અધિકરણ ?

A.—Vide p. 31 S. 41.

V.—Why is the સંબંધ considered equivalent to an adjective ? Illustrate your answer by one or two examples.

A.—Vide S. 48 p. 34.

VI.—Name the Samás of the following compound words :—મધરાત, બપોરે, અચ્છેર, સુવર્ણકંઠ, પરમોત્તમ, યથાશક્તિ, સન્માર્ગ, રાજમાર્ગ, વસુંધરા, કાળલાભ.

A.—(1) (7) (5) (8) કર્મધારય; (2) (3) દ્વિગુ ; (4) (8) ષષ્ઠીતત્પુરૂષ ; (6) અવ્યયીભાવ; (9) દ્વિતીયાતત્પુરૂષ; (10) પંચમીતત્પુરૂષ.

VII.—Translate and explain:—

વિનાશકાળે વિપરીત બુદ્ધિ.

A —Vide Part XIII p. 21.

આપવડાઈ આપ મુખ ગંડક હોય તે ગાય.

A.—He is a fool (mad) who praises himself.

હાર્યો જુવારી બમણું રમે.

A.—A gambler who has lost his money plays twice over.

એક પંથ ઓર દો કાજ.

A—Vide part XIII p. 4.

ત્યાં સુખ શાતા છે.

A—All there are happy and in peace.

ઉતાવળ કરીએ તો વધારે વાર લાગે.

A—Vide part XIII p. 3.

VIII.—Translate :—

It is too good to be true.

A—એ વાત ખરી હોય એમ લાગતી નથી.

He is found guilty.

A—તે ગુન્હેગાર ઠર્યો છે.

It is never too late to mend.

ગમે ત્યારે સુધરી શકાય; સુધરવાને કંઇ વખત વહી જતો નથી.

A wise ruler tempers justice with mercy.

A—ડાહ્યા રાજકર્તા રેહેમ નજરથી ઇનસાફ કરે છે.

Better late than never.

A—સમુળગું નહીં જવું તેના કરતાં મોડું જવું સારૂં છે (નહી મામા કરતાં કાણા મામા સારા.)

It is never too late to learn.

A—ગમે ત્યારે ભણાય, જ્યારે ભણવું હોય ત્યારે ભણાય, ભણવાનું કંઈ વહી જતું નથી.

I took some interest in the lad.

A—તે છોકરાપર મારી કેટલીક આસ્થા હતી, તે છોકરા ઉપર હું કેટલોક ભાવ રાખતો હતો.

Honesty is the best policy.

A—પ્રમાણિકપણે ચાલવું એજ સારામાં સારી નીતિ છે. (અંતે ધર્મોજય).

IX.—Give as many equivalents as you can for the following:—For all that; at all events; In order to; By means of; By all means; This is as I would have it; As you like; There is no help for it now; no cross, no crown.

A—(1) એવું છતાં પણ, એમ છતાં પણ; (2) ગમે તેમ થાય તોપણ; (3) ને માટે, કાજે, વાસ્તે, સારૂં, અર્થે; (4) થી, વડે, એ કરીને, મારફતે, સાધનથી, થીકરીને; (5) સર્વ પ્રકારે, સર્વથા, ખચિત, ખસૂસ, ગમે તે થાય તોપણ, બેશક; (6) બીલકુલ-જરાએ નહિ; (7) મારે જોઈએ તેવું છે, ભાવતું છે, ઇચ્છા પૂર્વક છે; (8) તમારી મરજી. જેવી તમારી ઇચ્છા, તમને ગમે તે, તમને લાગે તે; (9) હવે તેને માટે કંઇ ઉપાય નથી, હવે એ વાત આપણા હાથમાં નથી; (10) કરે ચાકરી પામે ભાખરી, દુઃખવિના સુખ નહિ.

1879.

I.—Give the feminine of—

ઘાંચી, ઠાકોર, ડેડ, ચાકર, મોર, વાઘરી, ઉંદર.

A—(1) Vide p. 27 S. 27 (2) (b); (6) same rule વાઘરણ; (4) (7) Vide p. 27 S. 27 (2) (d); (3) (5) same rule ડેડકી; મોરડી or ઢેલ respectively; (2) ઠકરાણી (Vide p. 27 S. 27 (2) rule (c).

II—Explain with examples the following grammatical terms:—પ્રયોગ, ભેદ, એકાકી, કૃદંત, સમાસ.

A—(1) Vide p. 82 Ss. 130, 132, 134, 137. (2) vide p. 63 S. 99 and Ss. 105 to 108; (3) vide Part XXI p. 9 definition of simple sentence vide also hope's Gujarati grammar 12th edition p. 34 S. 79 as, રાજા બિરાજેલા છે, વાણીઆએ વેપાર કીધો. (4) vide p. 73 S. 117. (5) vide p. 109 Ss. 168–169.

IV—Give the causal (પ્રેરક) of the following roots:—પી, સૂ, જો, મળ, રહે, ભૂસ, પૂછ, માંડ.

A—(1) Vide p. 66 II exception; (2) p. 65 II; (3) p. 66 IV; (4) p. 65 III (5) no causative from the same root; (6) (7) (8) ભૂસાવ, પૂછાવ and મંડાવ respectively Vide p. 65 (b).

1880.

III—Mention the several sub-divisions of વાક્યયોગી particles according to Taylor.

A—વાક્યયોગી
- સમાનાર્થ દર્શક
  - કેવળ સંગસૂચક-વર્ધક
  - કારણ દર્શક
  - પૂર્વાપર.
- ભિન્નાર્થ દર્શક
  - વિકલ્પ સૂચક
  - વિરૂદ્ધાર્થ સૂચક.

પૃથક્ શબ્દ અનુગ કે ઉપપદ.

V—Classify the following words, according to the part of speech to which they belong:—તથાપિ, એવા, બહાર, સેઠને, પુરૂ, નજીક, રમતીઆળ, જે, કોણ, તો, ભણી, આવડું, નથી, હરદમ, જુમલે, રોકડા, હાડ કચ્ચર.

A—(1) (10) વાક્યયોગી (conjunctions); (2) (5) (7) (12) (16) વિશેષણ (adjectives); (3) (6) (11) નામયોગી (Post-positions); (4) The connective participle; (8) Relative pronoun; (9) Interrogative pronoun; (13) Verb; (14) (15) Adverbs; (17) Past participial adjective.

1881.

III—Convert (a) એ મહીને પાંચસો કોરી લાવે છે into કર્મણિ and (b) હું રોજ એને ઘેર જતો નથી into ભાવે constructions respectively.

A—(a) એનાથી મહીને પાંચસો કોરી લવાય છે (Vide S. 133 and S. 138 (b) (2).

(b) મારાથી રોજ એને ઘેર જવાતું નથી. (Vide S. 134 and S. 138 (3).

IV—What position does ક્રિયાનામ occupy in a sentence in કર્તરિ, કર્મણિ. and ભાવે Prayoga respectively? Give examples in each case.

A—Vide p. 118 Rules XXI and XXII. Vide also Ss. 177, 132, 133, 134.

V.—Give the derivations of the following words showing how far their current acceptations are in accord with those derivations:—દેસાઈ, અગિઆરી, ગોવાળ, હુતાશની; મોસાળ, પિહેર, ભત્રિજો, ભોજાઈ, દીવાળી, હડતાળ.

A—(1) દેશાધિકારિ; (2) અગ્નિઆલી row of fire meaning the street where there is a fire temple of the Parsees—ન્ of અગ્નિ is dropped; લ of આલી is changed to ર; (3) ગોપાલ protector of cows from ગો a cow and પાલ protector; (4)

હુતાશની is a pure Sanskrit word derived from હુત that which is sacrificed to fire and અશની one who swallows meaning one who swallows that which is sacrificed to fire; (5) Sans. perhaps be માતૃસ્વાલય=માતુ પોતાનું ઠેકાણું, જ્યાં માનો જન્મ થએલો તે. તૃ of માતૃ is dropped and મા is changed to મો and વ of સ્વા and final ય are dropped: or it may have been possibly derived from માતૃ-શાલા the mark ા being dropped. શાલા means place; as, ધર્મશાળા, ગૌશાળા; (6) Sans. પિતૃગૃહ=Guj. પિતૃ ઘર=પિ (તૃ) ઘર and ઘ being changed to હ it becomes પિહેર; (7) ભ્રાતૃજ meaning born to a brother=nephew; (8) ભ્રાતૃજાયા brother's wife, a woman in whom an image of brother is produced; (9) દીપાલી from દીપ (light)+આલી (rows) rows of light; the day on which illumination takes place: meaning the last day of a Hindu year; (10) Vide part VIII p. 12. or હટ્ટ (a shop) + તાલં (lock) that is a lock upon the shop meaning a day on which people keep their shops shut up or the day on which they strike.

VI—Give appropriate Gujarati renderings for the following:—put by, put off, put on, put out, put up, put up with, do with, do away with, done for, take down, take for, take off, take after, to be taken in.

A—(1) (a) ઉંચું-કોરે મુકવું; as, He took off his hat and put by his sword તેણે પોતાની ટોપી ઉતારી અને તરવાર કોરે મુકી. (b) એકઠું કરી રાખવું,

સંઘરો કરવો; as, When your salary is good, put by something against contingencies જ્યારે તમને સારો પગાર મળે ત્યારે ભવિષ્યમાં કંઇ અગત્યનું ખરચ આવે તેને માટે કંઇ સંઘરો કરજો (એકઠું કરજો).

(2) (a) ચાલી નિકળવું, રવાને થઇ જવું, વિદાય થઇ જવું; as, They got into a boat and put off at once તેઓ બોટમાં બેઠા અને એકદમ ચાલી નિકળ્યા (વિદાય-રવાને થઇ ગયા). (b) કાઢી-ઉતારી નાંખવું; as, He put off his shoes before going into the house ઘરમાં પેસતા પેહેલાં તેણે જોડા ઉતારી નાંખ્યા. (c) મુલતવી રાખવું; as, Never put off till tomorrow what you can do to-day જે વાત આજ બની શકે તે કાલ ઉપર કદી મુલતવી રાખવી નહિ. (d) વાત ઉડાવી નાંખવી, ઉડાવવું; as, I went to him to seek his help, but he put me off with a frivolous excuse હું તો તેની પાસે મદદ માગવા ગયો ત્યારે તેણે તો નજીવાં બાંનાં કાઢી મારી વાત ઉડાવી નાંખી (મને ઉડાવ્યો).

(3) (a) (ડોળ) ઘાલવું; as, He puts on airs તે અભિમાનનું ડોળ ઘાલે છે. (b) મુકવું; as, The engine-driver has put on more speed એંજીન (અગ્નિ-રથ) ચલાવનારાએ વધારે દોડ (ગાડીમાં) મુકી છે. (c) માથે નાંખવો-ઓઢાડવો-ઢોળી દેવો; as, why should all the blame be put on him? બધો ઠપકો શામાટે તેને માથે નાંખવો-ઓઢાડવો જોઇએ? (d) લગાડવું; as, He would not put on a blister તે પલાસ્તર લગાડશે નહિ. (e) પેહેરવું, ઘાલવું; as, He puts on clothes તે લુગડાં પેહેરે છે; put on your cap તમારી ટોપી ઘાલો. (f) માથે હોવું, સોંપવું; as, It is put on you to

attend to this matter આ કામ (કરવાનું) તમારે માથે છે or તમને સોંપ્યું છે. (g) ચઢાવવું; as, He puts him on his mettle તે તેને પાણી ચઢાવે છે.

(4) (a) કાઢીમુકવું, હાંકી કાઢવું; as, He put out an intruder તેણે એક ઘેલઈયાને કાઢી મુક્યો (હાંકી કાઢ્યો). (b) ઓલવી નાંખવું, ઘેર કરવું; as, He put out the fire તેણે દેવતા ઓલવી નાંખ્યો. (c) લાંબુ કરવું; as, He put out the hand તેણે હાથ લાંબો કર્યો. (d) મુકવું, ફેરવવું; as, He put out money at interest તેણે પૈસા વ્યાજે મુક્યા. (e) ધભરાવવું, ધભરાવી દેવું; as. He was rather put out by their questions તે તેમના સવાલોથી જરા ગભરાઇ ગયો. (f) કહાડવું, બહાર પાડવું; as, He put out a pamphlet or a book તેણે એક ચોપાનિયું કહાડ્યું (બહાર પાડ્યું) or ચોપડી કહાડી (બહાર પાડી). (g) ફુટવું; as, The bush puts out buds તે નાની ઝાડીમાંથી કળીઓ ફુટે છે. (h) ફોડી નાંખવું: as, The barbarians cought him and put his eyes out તે જંગલી લોકોએ તેને પકડીને તેની આંખો ફોડી નાંખી.

(5) (a) ઉંચું-ઠેકાણે મુકવું: as, He stopped reading and put up the paper=તેણે વાંચવું બંધ કર્યું અને કાગળ ઉંચો મૂક્યો. (b) ચઢાવવું, ઉશ્કેરવું, સળી કરવી; as, who has put her up to make this request? આ અરજ કરવાને તેને કોણે ચઢાવી છે (ઉશ્કેરી છે, સળી કરી છે)? (c) કરીને રવાને કરી દેવું; as, The shop-keeper has put up the goods in two parcels તે દુકાનવાળાએ માલની બે બીંદડીઓ કરીને રવાને કરી દીધી છે. (d) ને પોતાના ઘરમાં મુકામ આપવો, ને ઉતારવું; as, We shall be happy to put you up when you come to Bombay તમે મુંબાઇ આવશો ત્યારે અમે ખુ-

શીથી તમને અમારા પોતાના ઘરમાં મુકામ આપીશું (ઉતારીશું).

(6) (a) દરગુજર કરવું, મૂગાં મૂગાં ખમી રહેવું; as, I could not put up with his insolence=મારાથી તેની ઉદ્ધતાઈ ખમાઇ નહિ. (b) થોડા વખતને માટે કોઈને ઘેર રહેવું; as, I put up with him હું તેને ઘેર થોડા વખતને માટે રહ્યો.

(7) (a) નું કરવું; as, What did the man do with his bundle? તે માણસે પોતાના બંડલનું શું કર્યું? (b) નો ઉપયોગ કરવો, કામમાં લેવું, વાપરવું; as, He has got a telescope, but does not know what to do with it તેની પાસે એક દુરબીન છે પણ તેનો શો ઉપયોગ કરવો (તેને શા કામમાં લેવું–વાપરવું) તે તે જાણતો નથી. (c) ધંધે લગાડવો; as, I have not done with him yet હજુ મેં તેને ધંધે લગાડયો નથી. (d) ની સાથે કામ હોવું, નું કામ હોવું; as, What am I to do with this troublesome fellow આ માથા ફોડીઆ માણસની સાથે (માણસનું) મારે શું કામ છે? .(e) ધંધો કરવો; as. What does he do with himself all day? તે આખો દહાડો શો ધંધો કરે છે?

(8) છોડી દેવું, ખસેડવું, નાશકરવો, રદ્દ કરવું. છેડો આણવો, બંધ કરવું.

(9) (a) માર્યાજવું, ખરાબ થવું; as, You are done for તમે માર્યા ગયા છો or ખરાબ થયા છો. (b) બંધ કરવું; as, This man's case is donefor=આ માણસનો કેસ બંધ કરવામાં આવ્યો.

(10) (a) ઉતારી–પાડી નાંખવું, તોડી પાડવું; as, To take down a wall દિવાલ ઉતારી નાંખવી (પાડી નાંખવી). (b) ઉતારવી, (કસા) ઉપરથી લેવી; as, To take down a book from the shelf છાજલી or અભરાઇ ઉપરથી

ચોપડી ઉતારવી (લેવી). (c) લખી લેવી, નોંધી લેવી, ટાંચી લેવી; as, He took down the man's evidence most carefully તેણે તેની જુબાની ઘણી સંભાળથી લખી લીધી (નોંધી લીધી, ટાંચી લીધી).

(11) જાણવું, સમજવું; as, I took him for a priest મેં તેને ગોર જાણ્યો.

(12) (a) ઉતારવું; as, As soon as he entered at the door, he took off his hat તે બારણામાં પેઠો કે તરતજ તેણે માથેથી ટોપી ઉતારી. (b) મશ્કરી કરવી, હસવું; as, Did you not see that he was only taking you off તમને માલમ ન પડી કે તે ફક્ત તુમારી મશ્કરી કરતો હતો (તમને હસતો હતો).

(13) ના જેવો હોવો, નાં રૂપ શીળ મળતાં હોવાં, કસા ઉપર પડેલાં હોવું; as, The boy Lalloo takes after his father Behecherlal તે છોકરો લલુ તેના બાપ બેચરલાલ જેવો છે; તે છોકરો લલુ એના બાપ બેચરલાલ ઉપર પડ્યો છે.

(14) ઠગાવું, છેતરાવું, (અવળે અસ્તરે) મૂડાવું; as, You have been taken in by them તમે તેમનાથી ઠગાયા છો.

VII--Explain the following grammatical terms:--સ્થાન, ઉપસર્ગ, પ્રત્યય, બહુવ્રીહિ, સિદ્ધ અને સાધિત; કૃદંત and કેવળ પ્રયોગી અવ્યય.

A—(1) Vide p. 4; (2) (3) (5) (6) p. 15; (4) p. 112 S. 176; (7) p. 73 S. 117; (8) p. 17.

IX--Explain the following proverbs, showing how they are applied, and giving, where possible, English phrases or proverbs conveying the like sense in each case.

(1) ડુંગરા દૂરથી રળિયામણા.

(2) દાઝયા ઉપર ડામ.

(3) ખાળે ડુચા ને દરવાજા ઉઘાડા.

(4) રાઈના પાહાડ રાતે વહી ગયા.

(5) કાંકરે કાંકરે પાળ બંધાય અને ટીપેટીપે સરોવર ભરાય.

A—(1) Vide part XIII p. 10; (2) p. 11; (3) p. 7; (4) p. 20; (5) p. 24.

X—Translate the following into idiomatic Gujarati :—(1) I shall be but too glad to accept your services.

A—તમારી નોકરી (ચાકરી) હું ઘણી ખુશીથી કબુલ કરીશ.

(2) Our troops stole a march upon the enemy in taking up a commanding position on the hill fort.

A—શત્રુ ઉપર નજર પડે (સત્તા ચલાવી શકાય) એવી જગ્યા તે ડુંગરી કિલ્લા ઉપર હાથ કરી લેવામાં આપણું લશ્કર અનાયાસે ફાવી ગયું.

(3) It is quite on the cards that the Bill may be hurried through all its stages during the present Sessions of Parliament.

(A) પાર્લામેંટની હાલની બેઠકમાં તે બિલ (ખરડો) જલદી પસાર થઇ જશે એ નિર્વિવાદ છે.

(4) No venture, no gain.

A—કરે ચાકરી, પામે ભાખરી.

(5) Let no one deem the wise are dead who have shuffled off this mortal coil.

A—ડાહ્યા પુરૂષોએ આ નાશવંત ખોળિયું તજી દીધું તેથી કોઇએ એમ ન સમજવું કે તેઓ મરી ગયા છે.

1882.

III—Give the roots of the words, તીરથ, ચરણ, હરિ, and જ્ઞાન.

A—તૃ to save ; ચર્ to walk ; હૃ to take away ; જ્ઞા to know.

IV—What are the component parts of the letters ક્ષ and જ્ઞ? Give instances of words which contain these letters and mark the changes they undergo in their Gujarati forms.

A—Vide p. 12. લક્ષ (a lac) Guj. લાખ ક્ષ being changed to ખ (Vide part VII p. 4 S. 16). યજ્ઞ (a Sacrifice) Guj. જગન જ્ઞ being changed to ગન and ય into જ ; જ્ઞાન (knowledge) Guj. જાણ, જ્ઞ being changed to જ and ન to ણ and so on.

V—Analyse the following compounds, giving the meanings of the component parts:—રામાયણ, સમૃદ્ધિ, રત્નાકર, મહર્ષિ, પ્રત્યુત્તર, મહોત્સવ and જગન્નાથ.

A—(1) રામ+અયન=રામનું સ્થાન. An Epic poem by Valmika, recording the exploits and adventures of Rama, the poem on the life and acts of Rama; (2) સં (with)+ઋદ્ધિ (wealth); (3) રત્ન (gem.)+આકર (mine) ; (4) મહા (Great) +ઋષિ (a sage); (5) પ્રતિ (against)+ઉત્તર (reply) ; (6) મહા (great)+ઉત્સવ (festival) ; (7) જગત્ (world)+નાથ (Lord).

VI.—Give two instances in each case of—

(a) Nouns in Gujarati of the Masculine gender ending in ઈ and ઉ.

A.—Vide p. 23 (8); p. 25 (1) ઘઉં m. and દારૂ m.

(b) Nouns of the feminine gender in ઉ and ઓ.

A.—Vide p 25 (1) વહુ f. જુ f; Vide p. 20 (3) ઘો f. છો f.

(c) Nouns of the neuter gender in ઇ and ઓ.

A.—Vide p. 23 (8) Exception ; ઘો n. વસો (name of a village) n.

VII.—Trace the following to their original forms:—કંકોતરી ; ગોસાંઇ ; ઓગણીસ ; ઓરમાઈ ; કુંભાર ; હાથી ; કાહાન ; હાથેળી ; કુવેતર ; and વાસકુટ.

A.—(1) Vide part VIII. p. 5 (2) p. 6 ; (3) એકોનવિંશત્; (4) p. 5 ; (5) કુંભકાર ; (6) p. 12 ; (7) p. 6 ; (8) હસ્તતલ ; (9) કૂપ+તર=કુવેતર; (10) waist coat.

IX.—Translate the following into idiomatic Gujarati:—

(1) One touch of nature makes the whole World kin.

A.—પ્રકૃતિરૂપ એક ફૂંકાથી બધી દુનીયાંના લોક સગાં થઇ જાય છે.

(2) Uneasy lies the head that wears a crown.

A.—વગીને એક ખાસોને મોભને સો ખીલા ; ઝાઝા વાળાને ઝાઝી ફીકર.

(3) Fools rush in where angels fear to tread.

A.—કુંભાર કરતાં ગધેડાં ડાહ્યાં.

(4) Hope deferred makes the heart sick.

A.—જેમ જેમ આશા ફળી ભૂત થવાને વાર લાગે છે તેમ તેમ મનુષ્યનું દીલ દુખાય છે.

(5) Don't you look a gift horse in the mouth.

A.--ધરમની ગાયના દાંત શા જોવા ?

1883.

III.—Construct compound words of the following, observing the rules of Sandhi for vowels and consonants :—

(૧) સત્. ચિત્, આનંદ (૨) મહા. ઔષધિ (૩) વિદ્યા, ઉત્તેજક, (૪) સત્, જન (૫) પશ્ચાત્. તાપં.

A.--(1) સચ્ચિદાનંદ (Vide p. 14-A (c) (b); (2) મહૌષધિ (Vide p. 13 (b); (3) વિદ્યોત્તેજક (Vide p. 13 (b); (4) સજ્જન (Vide p. 14-A (c); (5) પશ્ચાત્તાપ (Vide p. 14-A. (a).

IV.--Illustrate the meanings of the following *Upasargas* by two examples in each case:--અપ, દુ, પરિ, વિ, સમ્, સુ. દુર્, બદ, બે, ગેર.

A.--(1) (2) Vide p. 47; (3) (4) Vide p 149; (5) (6) Vide p. 150; (7) Vide p. 148; (8 (9) (10) Vide p. 152.

V.--Give the causal forms of the under mentioned verbs :--ગમવું, ખસવું, નમવું, ખાવું, પીવું ખીલવું, છુટવું. લેવું, જવું. રોવું.

A.--(1)No; (2) ખસેડવું; (3 નમાવવું; (4) ખવડાવવું (5) પાવું; (6) ખીલાવવું; (7) છોડવું; (8) લેવડાવવું; (9) No (10) રોવરાવવું.

VI.--State the different ways of forming the past tense of verbs and illustrate them by examples.

A.--Vide Ss. 92-93 pp. 61-62.

VII.—Conjugate the verbs આણવું and લાવવું in the શબ્દભેદ.

A.—Vide S. 148 p. 94.

VIII—State and illustrate the use of auxiliary verbs in Gujarati.

A.—Ss. 120-122 (Vide pp. 75-76).

IX. Give the original Sanskrit forms of the following words:—દુબળો, બાકૂ, સાત, સાકર, સાદ, ઘી, અમી, ઉજાણી, ઉજળીપરજ, and તળપદા.

A.—(1) Vide part VIII. p. 8; (2) part VII. p. 1 S. 1; (3) Part VIII. p. 12; (4) p. 11; (5) p. 12 (6) p. 7; (7) અમૃત; (8) p. 5; (9) p. 5 Part VIII. and p. 373 Narmadashanker's Cosha for પરજ means પ્રત (class) meaning white kind; તલપદા=original inhabitants (ખુંદિયા).

X.—Give instances of the formation of Gujarati vocables from Sanskrit by a mere change of ય into જ, પ into વ and ક્ષ into ખ.

A—(1) Vide p. 3 S. 13 part VII; (2) p. 8 S. 12; (3) p. 4 S. 16.

XI—Give the roots, with their meanings, of the following words:—આચરણ, કળતર, ખાણ, કંપારો, ગણિત, ચલણ, છીની, જમણ, ધરતી and થાપણ.

A—(1) Vide part IX p. 13; (2) (3) ખની Sans. (4) (5) કંપ Sans. p. 14; (6) ચલન Sans. (7) p. 15; (8) જેમન Sans. (10) સ્થાપન Sans. p. 16; (9) p. 17. ધરિત્રી Sans.

XII—Translate the following into idiomatic Gujarati:—

(a) It is never too late to mend.

A—ગમે ત્યારે સુધરી શકાય; સુધરવાને કંઇ વખત વહી જતો નથી.

(b) A bird in the hand is worth two in the bush.

A—હાથે તે સાથે; ફુડશ મુકી આખાને ખાવા ન ચાહું (Vide Part XIII page 24).

(c) It never rains but pours.

A—બોલતો નથી પણ બોજો છે.

(d) Afflictions are often but blessings in disguise.

A—ખોટું થાય તે સારાને.

(e) There is not a string attuned to mirth but has its chord in melancholy.

A—ગમે તેવી ખુશાલીની બાબત હોય તેમાં પણ કંઇ દીલગીરી આવવી જોઈએ; એવી એકે હાસ્યવિનોદની બાબત નથી કે જેમાં દીલગીરીનો ભાગ નહોય; (ગામ ત્યાં ઢેડવાડો હોય).

1884.

III—What are અગ્રગુ and વરડુ and why are they so called? Illustrate each by an example.

A—અગ્રગુ or અગ્રયુ properly speaking અગ્રિયુ meaning that which comes forward, because its sign or mark comes before a letter; as, કી. વયડુ or વરડુ properly speaking વળડુ meaning that which is turned down a letter; as, કુ.

IV.—Classify the following letters according to their Sthána:—ક, ગ, છ, ઠ, જ, ડ, ઢ, થ, ણ, and બ.

A—Vide S. 16 p. 8.

V— Give two instances of (1) a noun in the three genders; (2) nouns in the feminine

gender ending in ઓ; (3) in the neuter gender ending in ઇ; and (4) in the masculine gender ending in ઉ.

A—(1) ટેબલ. સ્કુલ; (2) Vide p. 20 s. 24 (3) Exceptions. (3) vide p. 23 S. 25 (8) exceptions; (4) vide P. 25 S. 26 (2) exception also વસુ meaning money.

VI—Give the feminine of કોળી, વાણિયો, પતિ, રાજા, પટેલ.

A—(1) (2) vide p. 27 S. 27 (2) (b); (3) પત્નિ; (4) vide p. 27 S. 27 (1) (b); (5) vide p. 27 S. 27 (c).

VII—Enumerate the different kinds of સર્વનામ, illustrating each by an example

A—Vide p. 53 S. 72.

VIII—Describe with examples, the following descriptions of સંખ્યાવિશેષણ:—(૧) સંખ્યાવાચક; (૨) સંખ્યાનુક્રમવાચક, (૩) સંખ્યાવૃત્તિ વાચક; (૪) સંખ્યાંશ વાચક.

A—Vide pp. 43-44 S. 64.

IX—Give the original forms of the following words:—બાકૂ, ચાક, દૂધ, આજ, પાકુ, વાંકુ, લુહાર, અમી, મોત, સોરઠ.

A—(1) Vide part VII p. 1; (2) ચક or if he word is a corruption from English it must be chalk; (3) Vide Part VIII. p. 8; 4) p. 5; (5) પક્વ; (6) Part VIII. p. 11; (7) લોહકાર; (8) and (9) Vide Part VII p. 1 S. 2; (10) Vide p. 2 S. 4.

X—Examine the following sentences, and state what corrections, if any, they re-

quire with respect to idiom, spelling or grammer.

(૧) નારણજી નામે વાણીઓ ગાંધીની દુકાન રાખતો હતો.

(૨) આખરે ઠાકયો ત્યારે મનથી વિચાર કરે છે કે થોડામાં ઓડૂ.

(૩) પછી તે સાંજરે ઘર આવ્યો.

(૪) કાસમે તરેહવાર ભપકાનાં ડાચાં કીધાં અને ખંખારી મારી બોલ્યા.

(૫) કરમની કહાની હજુ ખલાસ થઇ નોહોતી તેટલામાં મોહકાન આવી.

A—(૧) Correct: (૨) થાક્યો, થોડામાં ઓડું; (૩) ઘેર; (૪) બોલ્યો; (૫) કહાણી, નહોતી, મ્હોકાણ.

XI—Give appropriate *idiomatic* renderings of the following sentences in Gujarati and English respectively:—

(1) It was a penny wise and pound foolish policy that he followed.

A—ખાળે ડુચાને દરવાજા ઉઘાડા એવી તેણે રીત રાખી. (Vide part XIII p. 7).

(૨) ટીપેટીપે સરોવર ભરાય અને કાંકરે પાળ બંધાય.

A—Vide part XIII p. 24.

1885.

I—State what you know about સંધિ and સમાસ. Give two instances of સ્વરસંધિ and two instances of વ્યંજનસંધિ.

A—(1) Vide p. 12; (2) vide p. 109 Ss. 168-169; (3) Vide p. 13; (4) vide p. 14-A (a) (b).

II—Name the different cases and state what they signify.

A—Vide p. 31 S. 41.

III—Fully decline the pronouns શું and આપણુ and give two instances of indeclinable adjectives in Gujarati.

A—(1) Vide p. 59; (2) vide p. 57; (3) vide p. 42. S. 56.

IV—Give the different kinds of Prayoga with examples.

A—Vide pp 83-84 Ss. 132, 133, 134, 137.

VI—Fully explain in English the following :—

(૧) ચાકિએ ડગલાં તે ભરતાં લાંબા જો, ઉતાવળે ન પાકે આંબા જો.

(૨) મારે તો શાંતિથી ક્રોધને મારજે, ક્રોધથી તું રખે ક્રોધને મારતો.

(૩) ધન્ય જેણે હરીગુણ ગાયા, આ સંસારમાં ધન્ય જેણે હરીગુણ ગાયા.

(૪) રળ્યો જે પરમુખ પડયું.

(૫) ધાર્યું ધણીએ (ઇશ્વરે) તેજ થયું થાય છે થશે.

A—(1) If we walk with long (quick) steps we will (soon) be tired ; mangoes cannot be ripened by making haste.

(2) If you want to beat, beat (suppress) your anger by calmness. Take care that you may not beat any body in anger.

(3) It is creditable to him who sung praises of God ; it is creditable to him in this world who sung praises of God.

(4) That man is said to have earned whose earnings are of use to others.

(5) Whatever has been destined by God has taken place, takes place, and will take place.

VII—Put into idiomatic Gujarati as far as you can the following :—

(a) Character is property. It is the noblest of possessions. It is an estate in the good will and respect of our fellow-beings.

(b) Blest work ! if ever thou wert curse of God, what would his blessing be ?

(c) Just are the ways of God
And justifiable unto man.

A—(a) સાખ (પ્રતિષ્ઠા, આબરૂ) એજ મિલકત છે; અને તે સૌથી શ્રેષ્ઠ (ઉત્તમ) સંપત્તિ છે. આપણા સ્વજાતિ ભાઈઓ આપણા ઉપર મરજી (કૃપા, મેહેરબાની) રાખે તથા આપણને માનની નજરથી જુએ એજ મિલકત છે.

(b) અરે! કામ! તું એક આશીર્વાદરૂપ છે. તેમ છતાં કદી તું ઈશ્વરનો શાપ ગણાયું હોઉ ત્યારે તે પરમેશ્વરનો આશીર્વાદ કેવો હશે !

(c) પ્રભુના મારગ સાચા (ખરા, અદ્દલ) છે; અને તે વાજબી છે એમ માણસને બતાવી આપાય એવા છે.

VIII.—Analyse the following passage fully :—

હરી જેવો તેવો હું દાસ તમારો
કરૂણા સિંધુ ગ્રહો કર મારો.

A—The above passage may be put in prose thus and analysed according to the method shown in Part XXI.

હે હરિ ! હું તમારો જેવો તેવો દાસ છું (માટે) હે કરૂણા સિંધુ ! મારો કર ગ્રહો.

X.--Explain fully the meaning of the following proverbs and state how they are applied:--

(૧) અક્કરમી નિશાળીઆને વતરણાં ઘણાં.
(૨) રોતો જાય તે મુવાની ખબર લાવે.
(૩) ઠાલી ચણો વાગે ઘણો.
(૪) વિનાશકાળે વિપરિત બુદ્ધિ.
(૫) આંગળીથી નખ વેગળા એટલા વેગળા.

A--(1) Part XIII p. 10; (2) p. 20; (3) Empty vessels make most sound ; (4) p. 21 ; (5) p. 2.

1886.

I.--Give three nouns **with their** meanings--

(a) Of Masculine gender ending in ઇ.

A.--હાથી an elephant ; સારથી a charioteer; ધાડી a servant.

(b) of feminine gender ending in ઓ.

A.--Vide p. 20 S. 23 (3) exceptions.

(c) of feminine gender ending in ઉ.

A.--Vide p. 25 S. 26 (1) Exceptions સાસુ a mother-in-law.

(d) of neuter gender ending in ઇ.

A.--Vide p. 23 S. 25 (8) exceptions.

II--Fully decline the pronouns હું and તું.

A.--Vide p. 57.

III.--Give two compound verbs with their meanings formed by the combinations.

(a) of nouns and simple verbs.

A.--કામ કરવું to work ; રમત કરવી to play.

(b) of adjectives and simple verbs.

A.—ખુશી કરવું to please; રાજી થવું to be pleased.

(c) of simple verbs and simple verbs.

A.—જા જા go go; ખા ખા eat eat.

IV—(a) Remove the Anuswára from the tops of the first letters of the following words and give the meanings of the original and of the words you thus get:—૧. રંગ ૨. ભંગ ૩. નંગ ૪. જંગ.

A.—રંગ colour-રગ a pulse, a vein; ભંગ a kind of medicinal ashes-ભગ a kind of fowl ભગલો; નંગ number-નગ a mountain; જંગ fight-જગ World.

(b) Remove ા from the first letters of the following words and give the meanings of the words you thus get as well as of the original words:—

૧. રાજ. ૨ માગ. ૩. ખાપ. ૪. માન.

A—રાજ a kingdom and રજ dust, sand. માગ way, space; beg-and મગ a kind of corn. ખાપ a looking glass and ખપ use. માન respect and મન mind.

(c) Remove ી from the last letters of the following words and give the meanings of the words you thus get as well as of the original words ૧ જરી. ૨ મોતી. ૩ સોટી. ૪ કોટી.

A—જરી (કસબ) or if it be an adjective as is rudely used by some people it means "a little"-જર money. મોતી a pearl and મોત

death. લોટી a small ewer and લોટ flour. કોટી a crore and કોટ neck; a fort; the English word coat.

VI—Translate and explain in English the following :—

(૧) માગ્યા વગર મા પણ ના પીરસે ને બોલ્યાવગર ગોર ન વેચાય.

A.—Vide Part XIII pp. 17-19.

(૨) હું તમારા કાચા સુતરનો બાંધેલો છું માટે જરાપણ ફીકર કરશો નહિ.

A—*Lit:*—I am tied by the half prepared cotton threads of yours meaning I am entirely under your control and therefore you need not fear in the least.

(૩) દગો કોઈનો સગો નથી માટે ખાડો ખોદશે તેજ પડશે.

A—Vide part XIII pp. 11 and 7.

(૪) આ દેહ પાણીનો પરપોટો છે માટે ક્યા કાળને માટે કાળું ધોળું કરવું ?

A—*Lit:*—this body is a bubble of water; wherefore should one do black and white ? meaning this life is as transient as a bubble of water and therefore on no account should a man do a black deed.

(૫) સઉથી મોટી સરદારી દીનતા છે.

A—Forgiveness is the noblest virtue.

1887.

IV—(a) Define the following terms :—

વર્ણ, અર્થ, ક્રિયાનામ, અનુકરણ, સંયોજક, તદ્ધિત.

A—Vide (1) p. 2; (2) S. 109; (3) S. 129; (4) (5) Vide Definition of Preposition and conjunction p. 17; (6) 16.

(b) How are સંયોજક words classified, having regard to their meanings? Give one instance of each class.

સંયોજક words are divided into two classes:—viz, Preposition and conjunction. As for the classification of Preposition vide Ss. 163–164. The following are the classifications of conjunction.

વાક્યયોગી	સમાનાર્થ દર્શક (એટલે મળતા વિચારના સંબંધમાં)	કેવળ સંગ સૂચક
		વર્ધક
		કારણદર્શક
	ભિન્નાર્થ દર્શક (સામા વિચારના સંબંધમાં)	પૂર્વાપર
		વિકલ્પસૂચક કે, અથવા, વા, અગર as, એવું હોય કે ન હોય.
		વિરૂદ્ધસૂચક પણ, પરંતુ સામું.

કેવળ સંગ સૂચક.	પૃથક શબ્દ	Examples તથા, અને (બે વાક્યની વચે આવનાર as, તમે આવ્યા અને તેઓ આવ્યા).
	અનુગ કે ઉપપદ	(બીજા શબ્દને છેડે અથવા આગળ આવનારા ; as, ય, ઇ, એ, ઓ, બી, પણ as ; હુંય, હુંઈ, હુંએ, હુંબી, હુંપણ; as, તમે આવ્યા, હુંય આવ્યો.)

વર્ધક એટલે એક વાક્યમાં બીજું વાક્ય ભળીને અર્થનો વધારો કરાવે તો જે, કે એવા શબ્દ આવે છે; as, તમારે એનું

જાણવું કે ધર્મવિના વિદ્યા વૃથા છે; લખવા કારણ એ છે કે અત્રે કુશળ છે.

કારણ દર્શક—એક વાક્યના વિચારનું કારણ બીજા વાક્યમાં દેખાડેલું હોય તો તેમને સાંધનાર શબ્દ કારણદર્શક વાક્યયોગી છે; as, તમે છો માટે મને ભરોંસો આવે છે.

પૂર્વાપર—જો-તો જો, જોય, જોપણ, જો કદાપિ, જો કદાચ, જો કદાચિત, જો નથી, જો નહોય } તોય, તોએ, તોપણ, તથાપિ.

V—Give the following forms of the root વાંચ with their exact meanings:—

(a) મૂળભેદ, ભવિષ્ય વર્તમાન કાળ, શંશયાર્થ, તૃતીય પુરૂષ, એકવચન.

A—જો વાંચવાનો હોય If he is to read.

(b) સહ્યભેદ, વિશેષભૂતવર્તમાન કાળ, નિશ્ચયાર્થ, તૃતીય પુરૂષ, એકવચન.

A—વંચાયેલું છે It is read.

(c) પ્રેરકભેદ, દ્વિત ભૂતકાળ, સંશયાર્થ, પ્રથમ પુરૂષ, એક વચન.

જો મેં વંચાવ્યો હોત If I had got it read.

(d) પ્રેરકભેદ, ભવિષ્ય કાળ, આજ્ઞાર્થ, દ્વિતીય પુરૂષ, એક વચન.

A—વંચાવજે Thou shalt get it read.

VI—Name and dissolve the following compounds:—કાળું ધોળું, અઠ્ઠાવીસ, લોકલાજ, બુદ્ધિધન, નર્મગદ્ય, કુંભાર, ગૃહસ્થ, મધરાત, ત્રિભુવન, યથાશક્તિ.

A—(1) (2) S. 170; (3) p. 110 (e); (4) S. 176; (5) S. 174; (6) p. 110 (a); (7) p. 110 (f); (8) S. 172; (9) S. 173; (10) S. 175.

VII—Give the derivations of the following words and show the connection be-

tween their present meanings and those derivations:—ચાટ, ભીત, ધરી, બત્તિ, બાધા, રસોડું, રખવાળ, પગરખુ. આસન, માળા.

A—(1) Vide Part IX p. 21; (2) ભિત્તિ; (3) ધૃ to hold p. 17 Part IX; (4) વર્તિ; (5) બંધ્ to bind Part IX p. 18; (6) રસ + ઓરડું ર being dropped; (7) part IX p. 20; (8) પાદરક્ષકં protector of foot; (9) from આસ્ to sit; (10) માલા a garland.

1888.

II—What do you understand by સર્વનામ? Enumerate the chief classes of સર્વનામ giving illustrations.

A—Vide p. 17 and p. 53 S. 72.

III—Suppose a ક્રિયાપદ in a sentence is given to you for full parsing; explain exactly the nature of all the various aspects from which you have to deal with.

A—Vide p. 144.

IV—Explain accurately the grammatical significance of the following terms:—વૃદ્ધિ, સ્થાન, વિશેષ્ય, અન્વય, અધિકાર, ઉપસંગી, ભાવકર્તૃક.

A—(1) Vide p. 12; (2) p. 4; (3) p. 41 S. 54; (4) અન્વય=અનુ after and અય=to come meaning a link, connection, relation or agreement; as, adjectives agree with their વિશેષ્ય in number, gender and case—કાળો ઘોડો, કાળી ઘોડી, લાલ ઘોડાં આવે છે. (5) અધિકાર (Government) is the third division of syntax. It

treats of cases; (6) prefixes and affixes; (7) vide p. 62 S. 95.

V—Note the points of resemblance and difference between તત્પુરૂષ, કર્મધારય and બહુવ્રીહિ compounds, illustrating your answer by examples.

A—Vide p. 111 para 2 and p. 112 S. 176.

VI—Show connections between the present meanings of the following words and their roots:—આંગણું, નાયક, થાણું, દીવાળી, ઉજાણી, પથારી, પકવાન, આવકાર.

A—(1) Vide part VIII p.5 અંગન meaning a part and આંગણું a compound meaning a part of the house; (2) નાયક means a leader from ની (નય્) to lead; (3) થાણું vide Part IX p. 16 a station from સ્થા to stand Sans. સ્થાન a place, station; (4) દીવાળી vide Part IX p. 17 from દીપ્ to shine Sans. દીપાળી from દીપ light and આવલી rows meaning rows of light and hence the day on which illumination takes place; (5) ઉજાણી (vide Part VIII p. 5) Sans. ઉદ્યાની from ઉદ્યાન a garden where picnic takes place; (6) પથારી (vide Part IX p. 17); (7) પકવાન (vide Part IX p.17); (8) આવકાર (vide Part IX p. 13).

NOTICE.

This book and the Hand book of Gujarati Grammar can be had at the following places:-

BOMBAY—Thacker & Co., Ld. Gopal Narayen. Rádhábái Atmárám Sagoon, Damodar Ishwardas Booksellers; the author care of Bhaishankar Nánábhái Esqr. Solicitor Girgam.

AHMEDABAD—The Gujarát Vernacular Society's Office.

Printed at the following Presses.

Devare Printing Press, Bombay Prefaces, Title page, contents and errata.

Subodh Prakash Press. Bombay from page 1 to 96.